

Ondersteuningsplan 2022-2026

Samenwerken is een werkwoord

VOORWOORD	3
Samenvatting, ambities en leeswijzer	4
1. Missie, visie, doelstellingen en ambities	6
1.1 Missie.....	6
1.2 Visie	6
1.3 Doelstellingen.....	6
1.4 Uitgangspunten	7
1.5 Ambities.....	7
2. Organisatie van het samenwerkingsverband	13
2.1 Rechtsvorm: van stichting met one-tier model naar een andere rechtsvorm	13
2.2 Aangesloten besturen	13
2.3 Bestuur en Toezicht	13
2.4 Organisatie van het samen werken.....	13
3. Schoolondersteuningsprofielen op de scholen	15
3.1 Nadere begripsomschrijving	15
3.2 Het ondersteuningsaanbod profiel van de VO scholen in de regio	16
3.3 Zorgplicht.....	17
3.4 Scholen en voorzieningen binnen en buiten de regio	17
3.5 Facilitering scholen en medewerkers/docenten.....	19
4. Wanneer extra ondersteuning nodig is	20
4.1 Ondersteuningsarrangementen	20
4.2 Toewijzen van ondersteuning	22
4.3 Toelaatbaarheidsverklaringen	24
4.4 Het VO loket en Commissie Toelaatbaarheidsverklaringen.....	24
4.5 Toelaatbaarheidsverklaringen bij instroom vanuit Primair onderwijs.....	25
5. Kwaliteit	27
5.1 Privacy	27
5.2 Klachten en bezwaren.....	27
5.3 Kwaliteit	27
5.4 Communicatie vanuit het samenwerkingsverband.....	29
5.5 Samenwerking met gemeenten.....	29
5.6 Samenwerking met het Samenwerkingsverband PO Waterland en het MBO.....	29
6. Begrippenlijst	30
Bijlagen	31

VOORWOORD

Dit ondersteuningsplan is het kaderstellend en strategisch plan voor de komende vier jaren tot en met 2026. Het geeft de basis voor hoe de scholen binnen de regio Waterland met elkaar en met gemeenten en andere ketenpartners passend onderwijs vormgeven.

Uitgangspunt binnen ons samenwerkingsverband is om dat wat goed en succesvol werkt te behouden. Jaarlijks wordt tijdens het opstellen van het jaarverslag en de meerjarenbegroting het beleid van het samenwerkingsverband tegen het licht gehouden en naar aanleiding hiervan tussentijds aangepast. Zo gaan we verder met versterken van basisondersteuning in de scholen en de onderlinge samenwerking om leerlingen een passend aanbod te kunnen bieden.

Aanpassingen zijn echter wel noodzakelijk. In 2020 heeft op landelijk niveau de evaluatie passend onderwijs plaatsgevonden en is er een verbeteraanpak gepresenteerd met daarin 25 verbetermaatregelen¹. Het is aan alle partners in het samenwerkingsverband-netwerk om in gezamenlijkheid te werken aan deze verbetermaatregelen. En dat alles in het licht van de landelijke opdracht dat we de komende 15 jaar met elkaar moeten toewerken naar meer inclusiviteit in het onderwijs. De komende jaren gaan we ons richten op het stimuleren van nieuwe initiatieven om de verbinding VSO-VO te versterken en doorontwikkeling van bestaande voorzieningen.

Dit ondersteuningsplan is tot stand gekomen met inbreng van veel betrokkenen van het samenwerkingsverband en onze partnerorganisaties. Ter voorbereiding hebben we, naast de analyse van de landelijke evaluaties en ontwikkelingen, de door medewerkers van alle scholen in de regio ingevulde 'Scan Passend Onderwijs' geanalyseerd. De resultaten van die scan, de resultaten van de auditronde 2021-2022 en de landelijke evaluaties passend onderwijs gecombineerd met de informatie die we tijdens bijeenkomsten met ondersteuningscoördinatoren, schoolleiders, bestuurders en ketenpartners hebben gekregen vormen de basis van de ambities die we de komende 4 jaar willen verwezenlijken.

We werken onze ambities ieder jaar concreet uit in een jaaractiviteiten plan dat we jaarlijks, samen met betrokken partijen bekijken en op basis van nieuwe inzichten, kengetallen, landelijke ontwikkelingen en praktijkervaringen in het ondersteuningsplan aanpassen. Dat doen we aan de hand van verzamelde gegevens zoals ons jaarverslag, de resultaten van de audits, het dashboard passend onderwijs en nieuwe of aangepaste wet- en regelgeving. We gaan ook bestuurlijk een nieuwe fase in. Het samenwerkingsverband gaat in de komende jaren de transitie maken naar een organisatievorm met een directeur-bestuurder en onafhankelijke raad van toezicht. Dit gaat voor meer gelijkwaardigheid tussen alle

aangesloten besturen zorgen waardoor alle aandacht optimaal op de echte uitdaging gericht zal worden; passend en waar mogelijk inclusiever onderwijs voor alle leerlingen.

En.. omdat we in dit samenwerkingsverband blijven leren en elkaars kritische vriend durven te zijn, in de wetenschap dat we samen sterker staan, ben ik er van overtuigd dat we de komende vier jaar weer mooie stappen zullen zetten!

Marianne van Zanten, MSc,

Directeur Samenwerkingsverband VO Waterland

Besluitenlijst ondersteuningsplan 2022 - 2026

Partner	Besluit	Datum
Gemeente Purmerend	Overeenstemming bereikt in OOGO	6-4-2022
Gemeente Edam-Valendam	Overeenstemming bereikt in OOGO	6-4-2022
Gemeente Waterland	Overeenstemming bereikt in OOGO	6-4-2022
Gemeente Landsmeer	Overeenstemming bereikt in OOGO	6-4-2022
Ondersteuningsplanraad (OPR)	Instemming op het ondersteuningsplan	13-4-2022
Stuurgroep	Goedkeuring, onder voorbehoud van instemming OPR	10-3-2022
Het bestuur SWV VO	Vaststelling	19-4-2022
Regio College MBO	Overeenstemming bereikt in bestuurlijk overleg*	25-6-2021
Horizoncollege MBO	Overeenstemming bereikt in bestuurlijk overleg*	25-6-2021
Samenwerkingsverband PO	Overeenstemming bereikt in OOGO	6-4-2022

* Overeenstemming over vsv-plannen verwerkt in dit Ondersteuningsplan

1. <https://open.overheid.nl/repository/rnl-393a1daf-18d7-404b-a574-cf55f776cdac/1/pdf/kamerbrief-evaluatie-en-verbeteraanpak-passend-onderwijs.pdf>

Samenvatting, ambities en leeswijzer

SAMENVATTING HUIDIGE ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR SAMENWERKINGSVERBAND VO WATERLAND

Voor elke leerling het best passende onderwijs, bij voorkeur thuis nabij en 'zo gewoon mogelijk'. Dat is ons doel als samenwerkingsverband VO Waterland. Dit betekent voegtijdige signalering, passende onderwijsplekken en het versterken van het regulier voortgezet onderwijs (VO). Dat is ook waar alle middelbare scholen in de regio werk van maken. De V(S) O-scholen in de gemeenten Purmerend-Beemster, Edam/Volendam, Landsmeer en Waterland werken in een samenwerkingsverband passend onderwijs, dat bestaat uit reguliere VO-scholen inclusief het Praktijkonderwijs (PrO), Internationale Schakelklas (ISK) de voorziening ReboundToM én scholen voor het voortgezet speciaal onderwijs (VSO).

Als een leerling behoefte heeft aan ondersteuning, dan kijkt de VO-school samen met de jongere en de ouders eerst goed naar wat er nodig is. Er zijn op de VO-scholen namelijk verschillende ondersteuningsmogelijkheden. Naast de reguliere lessen en het mentoraat op de VO-scholen, kunnen leerlingen extra begeleiding krijgen. De inhoud en duur van de begeleiding is maatwerk en afhankelijk van de ondersteuningsbehoefte van de leerling. Ook docenten kunnen ondersteund worden om te leren beter af te stemmen op de ondersteuningsbehoefte van de leerling.

Soms is er meer nodig voor de leerling dan de school kan bieden, maar is de overstap naar het VSO nog te voorbarig. Dan kan tijdelijke inzet van externe deskundigen, bekostigd vanuit een arrangementenbudget van het samenwerkingsverband of een tijdelijk (deeltijd)plaatsing op een andere school of een tussenvoorziening uitkomst bieden. Daarbij is het van belang dat er vooraf een goede analyse is gemaakt van de krachten en behoeften vanuit de leerling, de opvoeding en de omgeving aan de hand waarvan aanpassingen, veranderingen of specifieke begeleiding ingezet kunnen gaan worden. Het gaat in alle gevallen om maatwerk. In een enkel geval lukt dat niet en maakt de leerling alsnog de overstap naar het VSO.

Het VSO is er voor leerlingen die intensieve ondersteuning nodig hebben van gespecialiseerde docenten in een aangepaste omgeving. Waar mogelijk bereidt het VSO leerlingen voor op een overstap naar een VO-school, in bijvoorbeeld symbiosetrajecten of door proefplaatsingen. Door zo vroeg mogelijk passende ondersteuning te bieden kunnen jongeren vanuit een stevige basis doorstromen naar een zo regulier mogelijke plek. Scholen wisselen daarvoor kennis en expertise uit, onder andere via het directieplatform en de bijeenkomsten van de ondersteuningscoördinatoren (OCO's) die door het samenwerkingsverband georganiseerd worden. Ook de samenwerking met thuis is van groot belang. Als er in de thuissituatie begeleiding nodig is, werken scholen nauw samen met jeugdhulpverlening om ervoor te zorgen dat op school en thuis aan dezelfde doelen wordt gewerkt.

AMBITIES

Voor de nieuwe planperiode heeft het samenwerkingsverband vier ambities. Deze ambities zijn leidend in ons denken en doen de komende jaren en zijn in feite een opdracht aan onszelf om verantwoordelijkheid te nemen. We werken ze concreet ieder jaar uit in een jaarplan en we investeren in goede werkrelaties met iedereen die betrokken is bij het passend onderwijs in de regio Waterland.

1. We realiseren thuis nabij goed onderwijs, passende ondersteuning en een dekkend aanbod

Iedere jongere krijgt 'echt passend' onderwijs. Dit houdt in het onderwijs en de ondersteuning die hij nodig heeft, een zo ambitieus mogelijk ontwikkelingsperspectief, een ononderbroken ontwikkelingsproces en een diploma en/of een werkplek en/of participatie naar vermogen.

Iedere jongere heeft het recht om te leren. Liefst op school en als dat niet kan op andere manieren. Samen zorgen we ervoor dat we iedere jongere zo passend mogelijk onderwijs bieden en daarmee voorzien in een dekkend netwerk van onderwijs en ondersteuning, zo thuis nabij mogelijk. De uitdaging voor de komende jaren hierbij is om de beweging naar inclusiever onderwijs te maken.

2. We versterken de doorgaande ontwikkelijnen

Iedere jongere is gebaat bij een doorgaande ontwikkeling naar volwassenheid. Dit betekent dat hij zich continu ontwikkelt en goed voorbereid is op een zelfstandige toekomst. Om dit zo goed mogelijk te faciliteren is het belangrijk dat het onderwijs en de ondersteuning van het primair onderwijs (PO), het VSO en het vervolgonderwijs of arbeid goed op elkaar aansluiten. En dat jeugdhulp, zorg, maatschappelijke ondersteuning en andere, voor sommige zeer kwetsbare leerlingen randvoorwaarden om deel te kunnen nemen aan onderwijs (o.a. vervoer) goed verankert en

beschikbaar zijn en hieraan bijdragen. Ook bevorderen we de overstap van leerlingen van het VSO naar het VO en versterken we de kennisdeling tussen het VSO en het VO in lijn met het inclusiever maken van het onderwijs.

Daarnaast is het belangrijk dat we dit versterken doen vanuit het vertrouwen dat alle medewerkers vanuit professionaliteit werken en adviseren, en dat we de verantwoording en administratieve lasten tot een minimum beperken.

3. We werken samen met gemeenten aan het verbeteren van de integrale samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en jeugdhulp

Iedere jongere gaat naar school en/of heeft een passend leertraject, doordat onderwijs-, jeugdhulp en zorgprofessionals nauw samenwerken om het welbevinden van de jongere te vergroten en samen leren mogelijk te maken. We werken samen met ketenpartners, zoals leerplichtambtenaren volgens vaste stappenplannen, zoals het landelijke protocol M@ZI. Gemeenten en samenwerkingsverbanden voeren samen regie op de uitvoering, gemeenten faciliteren de inzet van GGD. Het resultaat is dat in 2026 geen jongere langer dan 3 maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs, jeugdhulp en/of zorg. Er zijn geen belemmeringen in de afstemming en samenwerking tussen verschillende professionals ten gunste van de jongere en de totstandkoming van een passend onderwijs-zorg aanbod. Hiermee wordt getracht thuiszitten te voorkomen en betere vroeg-signalering tot stand te brengen.

Ondersteuning vanuit jeugdzorg start op het moment dat dit nodig is. Daarvoor is het nodig dat ketenpartners elkaar weten te vinden en samenwerken op basis van gedeelde ambities en uitgangspunten. Dit vraagt om het versterken van een integrale en doelmatige manier van werken: onderwijs en jeugdhulp samen aan de slag.

4. We versterken de ondersteuningsstructuur op de scholen op weg naar inclusiever onderwijs

Passend onderwijs start in de klas bij docenten en mentoren. Zonder hen is passend onderwijs geen succes. Scholen faciliteren docenten en mentoren daarom zo goed mogelijk om passend onderwijs te bieden. Docenten, mentoren, OCO's en de medewerkers in de ondersteuning zijn de volwassenen die de jongere dagelijks de kans geven om te leren en hen hierbij te ondersteunen. Het belangrijkste is dat deze professionals, die dit vol motivatie en energie doen, de vaardigheden en kennis hebben om dit te kunnen doen, maar ook ruimte en vertrouwen krijgen om echt te doen wat nodig is. Daarom investeren we in deze professionals.

5. Voorkomen van voortijdig schoolverlaten (VSV)

Ook op het gebied van het voorkomen van voortijdig schoolverlaten heeft het samenwerkingsverband ambities. Deze zijn vastgelegd in het 'Meerjarenplan aanpak voortijdig schoolverlaten en begeleiding jongeren in een kwetsbare positie' (2021). Dat is een uitwerking van de afspraak in het regionale programma van de Agglomeratie Amsterdam (RMC21)

waarbij gemeenten, MBO's en de samenwerkingsverbanden VO van elke subregio, in dit geval Zaanstreek en Waterland, samen een meerjarenplan maken en waar aparte subsidiemiddelen voor ontvangen worden. De samenwerking tussen deze partijen moet voorkomen dat jongeren tussen wal en schip vallen en richt zich primair op de overgangen in de (school)loopbaan van jongeren: van vo naar mbo en van onderwijs naar werk waarbij jongeren in een kwetsbare positie extra aandacht krijgen.

LEESWIJZER

In hoofdstuk 1 worden de visie uitgangspunten en ambities van het samenwerkingsverband voor de komende vier jaar beschreven. Er wordt per ambitie stilgestaan bij waar we op inzetten, hoe we de ambitie kunnen bereiken en wat het resultaat van de inspanningen moeten zijn. Vervolgens gaan we vanaf hoofdstuk 2 verder met de uitvoering van wettelijke taken en opdrachten van het samenwerkingsverband. We beschrijven de inrichting van de organisatie van het Samenwerkingsverband VO Waterland, de inrichting van passend onderwijs binnen het samenwerkingsverband en hoe we de kwaliteit waarborgen binnen het samenwerkingsverband. Uit de ambities volgen concrete activiteiten. Die worden per jaar vastgesteld en geëvalueerd. Het eerste jaarplan zal op 1 september 2022 vastgesteld zijn.

Soms verwijzen we naar personen. Waar 'hij' of 'zijn' staat, bedoelen we vanzelfsprekend ook 'zij' of 'haar'. Als we spreken over 'ouders', bedoelen we ouders en verzorgers en/of wettelijke voogd(en). Met 'wij' bedoelen we het 'Samenwerkingsverband VO Waterland' als netwerkorganisatie: de samenwerkende schoolbesturen met als eindverantwoordelijke de directeur van het samenwerkingsverband.

1. Missie, visie, doelstellingen en ambities

1.1 MISSIE

"Passend onderwijs, (zoveel mogelijk thuisnabij) voor elke leerling"

Met het inzetten van de juiste (en vroegtijdige) expertise wordt adequate ondersteuning van docent, leerling en ouders bereikt. De juiste ondersteuning op de juiste plek, waarbij de school vindplaats én werkplaats is. Passend onderwijs wordt geboden in de les, door docenten die om kunnen gaan met verschillen tussen leerlingen. De kwaliteit van het onderwijs staat hierbij voorop. Het garanderen van een voldoende, goede of excellente basiskwaliteit is de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur. Basisondersteuning bestaat uit kwalitatief goed onderwijs, vroegtijdige signalering van problemen in en rond de lessituatie en een brede set aan standaardinterventies.

Het samenwerkingsverband is actief versterkend en stimulerend in het ontwikkelen van de basisondersteuning en bevordert dat de scholen succesvolle praktijken uitwisselen en aan elkaar ter beschikking stellen. Professionalisering van docenten en ouderbetrokkenheid zijn daarin belangrijke thema's. Via het samenwerkingsverband gaan de scholen de uitdaging aan om elkaar scherp te houden op de inhoud. De nadruk ligt dus op de kwaliteit van het onderwijs en de ondersteuning op school, aangevuld met versterkende expertise vanuit het samenwerkingsverband.

1.2 VISIE

Het bestuur heeft de visie van het samenwerkingsverband op de volgende manier samengevat:

- Elke leerling heeft recht op een optimale en ononderbroken leerontwikkeling waarbij de leerling zich goed voelt en met respect en waardering behandeld wordt. Passend onderwijs, zo veel mogelijk thuisnabij en met uitzicht op een diploma of aansluiting op een vervoltraject dat maatschappelijk gewaardeerd wordt geeft daar het beste uitzicht op.
- Om zo kansrijk, inclusief en passend mogelijk onderwijs voor leerlingen in alle onderwijssoorten in de regio Waterland te realiseren is intensieve samenwerking nodig tussen reguliere en speciale onderwijsvoorzieningen en met alle partijen die mede de ontwikkeling van de leerling begeleiden.
- Samenwerking tussen partijen is het meest gebaat bij een effectieve regie die transparant is, en waarbij ieder respect heeft voor de aanvullende kwaliteiten en de eigen identiteit van elke samenwerkingspartner.
- Gezamenlijke innovatie is nodig om de samenwerking rondom leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte effectiever te maken.
- Bij eventuele veranderingen van leerlingstromen en de daarmee gepaard gaande verschuiving van de behoefte aan expertise/ menskracht en middelen zijn de schoolbesturen bereid dat te doen wat nodig is om expertise van elkaars (ondersteunende) medewerkers te behouden, met behoud van rechtspositie.

- Deelname en betrokkenheid van alle partners in en om het onderwijsveld binnen de regio is voorwaarde om te komen tot zo passend en inclusief mogelijk onderwijs. Door een transparante organisatie, open communicatie en systematische evaluatie van de effectiviteit, rechtmatigheid en doelmatigheid, kunnen we continu werken aan verbeteringen. Door openheid en transparantie kunnen innovatieve gedachten een kans krijgen om deze nieuwe ontwikkeling te doen slagen.
- Kwaliteit staat voorop. We verbeteren die door van elkaar te leren en elkaars kritische vriend te zijn.
- De scholen binnen het samenwerkingsverband ontwikkelen zich de komende jaren (verder) tot lerende organisaties. Dit houdt in dat scholen de gezamenlijke ambities kunnen waarmaken, alle medewerkers en ondersteuners werken aan een houding die voor leerlingen onderstreept dat ze welkom zijn en zich gesteund voelen en dat zij samen met collega's van de andere scholen nog meer capaciteiten ontwikkelen.

1.3 DOELSTELLINGEN

Het Samenwerkingsverband stelt zich de volgende doelen:

- scholen te stimuleren het aantal² leerlingen dat wordt verwezen naar het speciaal onderwijs buiten de regio te verminderen en binnen de regio passend onderwijs te laten volgen.
- stimuleren dat leerlingen die aangewezen zijn op speciaal onderwijs zoveel mogelijk deel kunnen blijven nemen aan, of stapsgewijs kunnen toewerken naar een terugkeer naar regulier onderwijs;
- de aangesloten V(S)O scholen met elkaar te verbinden op basis van wederzijds vertrouwen. Om hier uitdrukking aan te geven heeft het bestuur statutair vastgelegd dat besluiten op basis van consensus worden vastgesteld;
- een dekkende ondersteuningsstructuur te realiseren;
- gezamenlijke verantwoordelijkheid voor leerlingstromen waar te maken;
- samen te werken met samenwerkingsverband primair onderwijs en MBO en;
- samen te werken met partners als gemeenten en instellingen voor zorg en jeugdhulpverlening;
- samen te werken met onderwijsvoorzieningen voor leerlingen met visuele beperkingen en dove en slechthorende leerlingen, inclusief leerlingen met een ernstige spraak/taalstoornis (zogenoemde voorzieningen cluster 1 en 2) ; zodat leerlingen zo dicht mogelijk bij huis in het reguliere onderwijs het onderwijs volgen
- opbrengstgericht werken binnen een lerende organisatie.

2. Zo kansrijk mogelijk onderwijs voor elke leerling is altijd het uitgangspunt. De ondersteuningsbehoefte van de individuele leerling is leidend bij het vaststellen of een leerling van het speciaal onderwijs gebruik maakt of niet.

1.4 UITGANGSPUNTEN

Inleiding

Het Samenwerkingsverband VO Waterland sluit aan bij de landelijke ontwikkelingen die voortkomen uit de evaluatie passend onderwijs (2020)³, (toekomstige) wetgeving en de aanpassingen in het toezichtskader. Het uitgangspunt daarbij is het programma van eisen zoals geformuleerd door de overheid n.a.v. de evaluatie passend onderwijs 2020 (zie bijlage 1).

De schoolbesturen en de Samenwerkingsverbanden die ze samen vormen hebben beide (wettelijke⁴) taken en verantwoordelijkheden om passend onderwijs voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte te realiseren. De verantwoordelijkheden voor individuele schoolbesturen en het Samenwerkingsverband liggen logischerwijs in elkaars verlengde. Waar de schoolbesturen zorgplicht hebben en verantwoordelijkheid dragen voor de basis- en extra ondersteuning aan leerlingen in de school (en daarover ook met individuele gemeenten contact hebben), hebben wij als Samenwerkingsverband de wettelijke verantwoordelijkheid voor een dekkend aanbod van voorzieningen in de regio, het verstrekken van toelaatbaarheidsverklaringen tot het speciaal voortgezet onderwijs en de samenwerking met (centrum) gemeenten en de jeugdzorgregio's voor de beleidsmatige afstemming met jeugdzorg.

Uitgangspunten

Het Samenwerkingsverband VO Waterland hanteert dezelfde 7 uitgangspunten voor passend onderwijsbeleid als in de evaluatie geformuleerd zijn:

1. De ondersteuningsbehoefte is leidend;
2. De leerling wordt gehoord;
3. De leraar wordt ondersteund en toegerust;
4. De ouder is gelijkwaardige partner;
5. Er is een dekkend netwerk van voorzieningen in elke regio;
6. Er is transparantie en verantwoording over ondersteuningsmiddelen;
7. Er is acceptabele administratieve belasting

Onder andere deze uitgangspunten zijn toegelicht en vertaald naar onze ambities in paragraaf 1.5.

Nota bene:

Een aantal opmerkingen is in dit ondersteuningsplan met betrekking tot de uitgangspunten en ambities op zijn plaats:

- Er bestaat geen enkel ideaal systeem. Het komt uiteindelijk aan op sleutelfiguren in de school, in het schoolbestuur, het samenwerkingsverband en bij samenwerkingspartners, of daadwerkelijk stappen kunnen worden gezet naar meer passende ondersteuning. Daarop hebben we maar beperkte invloed.
- Er bestaat niet zo iets als 1-op-1 onderwijs in ons publiek bekostigde onderwijs. Het onderwijs put haar kracht juist uit haar collectieve karakter en dat kinderen samen onderwijs volgen en zicht ontwikkelen. We kunnen ver gaan en steeds verder gaan om in te spelen op de leerling en om de ondersteuning zo passend mogelijk te maken, maar er zijn

grenzen aan wat een school met haar partners kan betekenen, ook financieel.

- Verschillende omstandigheden, zoals arbeidskrachte, de financiering die gebaseerd is op bepaalde klasgroottes per schoolsoort, huisvesting die niet is aangepast aan gewenste nieuwe werkwijzen in het onderwijs maken het niet makkelijker om in korte tijd substantiële stappen te zetten. Juist voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte wringen ze misschien des te meer. Hoewel deze omstandigheden door de politiek lijken te worden aangepakt, worden schoolgebouwen niet zomaar vervangen, worden de klassen niet zomaar kleiner, zijn niet alle vacatures vervuld, kwantitatief en kwalitatief, en zal er altijd veel worden gevraagd van het onderwijs om ook aandacht aan te besteden, zoals de afgelopen jaren de pandemie van grote invloed is geweest en de komende jaren nog zal blijven.
- De uitgangspunten zijn leidend. De individuele scholen binnen het Samenwerkingsverband geven conform deze uitgangspunten invulling aan passend onderwijs.

1.5 AMBITIES

Het samenwerkingsverband heeft in de afgelopen ondersteuningsplanperiode 2018-2022 een stevige basis van samenwerken gerealiseerd, zowel bestuurlijk als uitvoerend. Ook externe stakeholders worden hierbij betrokken en zorgen voor verbindingen die het realiseren van de juiste ondersteuning en onderwijs voor een leerling mogelijk maken.

Voor de nieuwe planperiode heeft het samenwerkingsverband vier ambities. Deze ambities zijn leidend in ons denken en doen de komende jaren en zijn in feite een opdracht aan onszelf om verantwoordelijkheid te nemen. We werken ze concreet ieder jaar uit in een jaaractiviteitenplan en we investeren in goede werkrelaties met iedereen die betrokken is bij het passend onderwijs in de regio Waterland.

1. We realiseren thuisnabij goed onderwijs, passende ondersteuning en een dekkend aanbod

Iedere jongere krijgt passend onderwijs. Dit houdt in onderwijs en de ondersteuning die de jongere nodig heeft, een zo ambitieus mogelijk ontwikkelingsperspectief, een ononderbroken ontwikkelingsproces en een diploma en/of een werkplek en/of participatie naar vermogen.

Iedere jongere heeft het recht om te leren. Liefst op school en als dat niet kan op andere manieren. Samen zorgen we ervoor dat we iedere jongere zo passend mogelijk onderwijs bieden en daarmee voorzien in een dekkend netwerk van onderwijs en ondersteuning, zo thuisnabij mogelijk. De uitdaging voor de komende jaren hierbij is om de beweging naar inclusiever onderwijs te maken.

3. Beleidsnota evaluatie passend onderwijs, november 2020.

4. De opdracht aan gemeenten en Samenwerkingsverband is een feit sinds 2014, wetgeving waarin dit geëxpliciteerd wordt is in voorbereiding.

Waar zetten we op in?

- Jongeren en ouders zijn vrij om een school te kiezen die past bij het onderwijsniveau van de jongere. Dat betekent dat alle jongeren in principe op iedere reguliere VO-school terecht moet kunnen, tenzij de jongere echt gebaat is bij het VSO. De school van aanmelding, ook de VSO-school, is verantwoordelijk voor een passende plek, op de eigen of op een andere V(S)O-school. Dit heet zorgplicht. Het doel is dat iedere jongere passend onderwijs krijgt en niet van de ene naar de andere school wordt gestuurd.
- **We richten een onafhankelijk steunpunt in waar ouders en leerlingen terecht kunnen voor informatie over onderwijsmogelijkheden in de regio, tips voor het voeren van goede gesprekken op school en met het samenwerkingsverband, en inzicht in wet- en regelgeving rond passend onderwijs. Het Ouderjeugdsteunpunt heeft een onafhankelijke adviserende en begeleidende functie. Ook helpt het steunpunt ouders en kinderen bij conflicterende belangen, miscommunicatie en onbegrip.**
- We houden jongeren zoveel mogelijk in het reguliere onderwijs en werken naar inclusiever onderwijs. Dit betekent dat we de nodige (extra) ondersteuning zoveel mogelijk integreren in het reguliere onderwijsproces, mede door intensieve samenwerking tussen VO en VSO. De basis- en lichte ondersteuning van de scholen staan beschreven in het schoolondersteuningsprofiel (SOP) van de afzonderlijke scholen.
- Alleen onderwijs en ondersteuning bieden is niet genoeg om ervoor te zorgen dat iedere jongere in ons samenwerkingsverband leert en zich ontwikkelt. Zonder professionals van onze partners gaat het ons niet lukken. We hebben hen nodig om ervoor te zorgen dat alle jongeren naar school gaan. We investeren daarom in de kwaliteit van passend onderwijs op school, in goede samenwerking met gemeenten, jeugdhulp- en zorgprofessionals. Hulp en ondersteuning wordt zoveel mogelijk preventief ingezet en waar nodig curatief.

Hoe gaan we dit bereiken?

- Het samenwerkingsverband investeert in passend onderwijs. Op de reguliere VO-scholen gebeurt dit door het geven van middelen om onderwijszorgarrangementen in te zetten en door de middelen voor lichte ondersteuning (LWOO).
- Scholen organiseren het onderwijs en de ondersteuning op een manier die past bij de jongeren en het team op de school. Symbiosetrajecten en samenwerking tussen VSO en VO zijn een vanzelfsprekendheid hierbij. Daarnaast kunnen scholen een beroep doen op partners als leerplechtambtenaren en jeugdartsen van de GGD. Het doel is om zo goed mogelijk in de behoeften van de jongeren te voorzien door op school, of in samenwerking tussen scholen maatwerk te bieden, waarbij school vind- en werkplaats is.
- Als de mogelijkheden van de school en partners onvoldoende zijn is er ruimte voor maatwerktrajecten in de school, in samenwerking tussen scholen en/of in samenwerking met andere partners. We hebben onszelf als doel gesteld dat we iedere jongere om wie we ons zorgen maken in beeld hebben en zo snel mogelijk een passend arrangement organiseren met onze partners. Het gaat vaak om jongeren die thuis zitten

of veel verzuimen, maar het gaat ook om jongeren die wel naar school gaan maar niet op een passende plek zitten of onvoldoende tot leren komen. We zorgen er dan ook voor dat we ruimte hebben om van gebaande paden af te wijken om in de behoeften van deze jongeren te kunnen voorzien.

- De schoolbesturen, met ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband (begeleiders passend onderwijs en overstapcoaches) en gemeenten (leerplicht en professionals met regiefunctie jeugdzorg), realiseren oplossingen voor thuiszittende leerlingen met als doel de leerlingen zo snel mogelijk weer deel te laten nemen aan het onderwijsproces.
- Door goed te kijken naar leerlingen die geen passend onderwijs en passende ondersteuning krijgen wordt in beeld gebracht welk aanbod ontbreekt en onderzoekt het samenwerkingsverband hoe dit aanbod zo thuisnabij mogelijk gerealiseerd kan worden, te beginnen met een aanbod voor HAVO/VWO bovenbouw⁵ leerlingen die uitvallen.
- Het samenwerkingsverband adviseert externe deskundigen (jeugdarts, leerplicht) over eventuele beschikbare onderwijsmogelijkheden (maatwerkoplossingen- indien belastbaarheid van de leerling dit toelaat) voordat⁶ een besluit genomen wordt over een verzoek tot vrijstelling.
- Het recht van ouders om zelf te bepalen bij welke school zij hun kind willen aanmelden is onaantastbaar, doch thuisnabij onderwijs heeft voor de meeste leerlingen veel voordelen en beperkt de noodzaak tot vervoersoplossingen. In dit kader zal het samenwerkingsverband ouder, leerling en leerplicht adviseren over passende mogelijkheden in de regio indien deze voorhanden zijn.
- Het onderwijs heeft van de overheid 15 jaar de tijd gekregen om 'steeds inclusiever' te worden. Als leidraad om deze inclusiviteit te bereiken wordt het rapport van de onderwijsraad genomen: 'Steeds inclusiever' (2020)⁷. Het samenwerkingsverband beschrijft in haar jaarlijkse jaaractiviteitenplan welke stappen die scholen hierin gaan nemen en hoe dit wordt geëvalueerd. We laten ons in dit traject begeleiden door een externe partij.
- **We richten in samenwerking met de ondersteuningsplanraad een Ouderjeugdsteunpunt in.**

Hoe weten we of dit lukt?

- Het doel is om uiteindelijk alle jongeren in de regio passend onderwijs met passende ondersteuning te bieden. Het aantal (dreigend) thuiszittende leerlingen is daarvoor een indicatie.
- Met VO en VSO scholen die samen symbiosetrajecten aan leerlingen bieden wordt geëvalueerd of de samenwerking succesvol is en hoe die kan worden uitgebreid.

5. Voor deze doelgroep is binnen de regio VSO voor onderbouw gerealiseerd. Circa 12 leerlingen per jaar zijn nog noodgedwongen aangewezen op voorzieningen op afstand van de regio.

6. Omdat een verzoek tot vrijstelling pas bekend wordt bij het samenwerkingsverband nadat de externe deskundige/behandelaar dit ter tafel brengt, vraagt dit van betrokkenen een pro-actieve houding. Een casus kan in ieder geval altijd ter tafel worden gebracht tijdens de reguliere thuiszitterstafels.

7. <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2020/06/23/steeds-inclusiever>

- Het dekkend netwerk, waaronder voorzieningen in de reguliere scholen, is zo goed en sluitend dat het voor OCO's makkelijker is om hulp voor leerlingen te organiseren. Verwijzen naar een passende plek of om passende ondersteuning in huis te krijgen moet transparant en zo eenvoudig mogelijk zijn.
- Er volgen minder leerlingen onderwijs buiten de regio.

2. We versterken de doorgaande ontwikkelijnen

Iedere jongere is gebaat bij een doorgaande ontwikkeling naar volwassenheid. Dit betekent dat hij zich continu ontwikkelt en goed voorbereid is op een zelfstandige toekomst. Om dit zo goed mogelijk te faciliteren is het belangrijk dat het onderwijs en de ondersteuning van het primair onderwijs (PO), het VSO en het vervolgonderwijs of arbeid goed op elkaar aansluiten. En dat jeugdhulp, zorg, maatschappelijke ondersteuning en andere randvoorwaarden (o.a. vervoer) goed geregeld zijn en hieraan bijdragen. Ook bevorderen we de overstap van leerlingen van het VSO naar het VO en versterken we de kennisdeling tussen het VSO en het VO in lijn met het inclusiever maken van het onderwijs.

Daarnaast is het belangrijk dat we dit versterken doen vanuit het vertrouwen, dat alle medewerkers vanuit professionaliteit werken en adviseren, en dat we de verantwoording en administratieve lasten tot een minimum blijven beperken.

Waar zetten we op in?

Wat is er nodig voor iedere jongere om naar school te gaan en daarmee aan zijn toekomstperspectief te werken? Dat is meer dan alleen een diploma:

- We dagen jongeren, ouder(s) en professionals daarom uit om het toekomstperspectief van de jongere altijd als startpunt te nemen. Wat is het toekomstperspectief? Wat motiveert en wat zijn de talenten? Wat is echt belangrijk om bij aan te sluiten?
- Vervolgens stellen we de vraag wat nu nodig is om hier naartoe te werken. We vertalen het toekomstperspectief naar kleine stappen en sluiten zoveel mogelijk aan bij de motivatie en het talent van de jongere. Dit betekent dat we zoeken naar mogelijkheden die verder reiken dan het V(S)O, zoals stage of werk.
- Overgangsmomenten in het onderwijs behoren voor de meeste jongeren tot de meest kwetsbare momenten. Het is belangrijk om de juiste ondersteuning en randvoorwaarden te organiseren, dat geldt vooral ook voor hoogbegaafde (HB) leerlingen en leerlingen met een stoornis op het autisme spectrum. We zien dat hier winst te halen is binnen het onderwijs en in de aansluiting vanuit zorg en jeugdhulp.
- De meeste jongeren gaan na het V(S)O naar het MBO, hoger beroeps-onderwijs (HBO) of wetenschappelijk onderwijs (WO). Een aantal jongeren gaat na het V(S)O direct aan de slag op een werk-, leerwerk-, dagbestedings- of beschutte werkplek. We weten dat een aantal jongeren het beste leert door te doen, in de vorm van praktijkopdrachten op scholen, maar ook in de vorm van stages of werk. Daar gaan we zoveel mogelijk op aansluiten in het onderwijs.

Hoe gaan we dit bereiken?

- Onze scholen kennen de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van jongeren en weten wat hun toekomstperspectief is. Zij bespreken met de jongeren en ouder(s) welk arrangement het meest passend is bij het toekomstperspectief. Dit vraagt om maatwerk, waarbij de motivatie en leerdoelen van de jongere centraal staan. Maatwerktrajecten in samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp en/of zorg, stage en/of werk, maar ook maatwerk in diplomering en certificering.
- Het is aan de betrokken professionals om de benodigde partners tijdig te betrekken en duidelijke afspraken te maken over wie wat gaat doen om de jongeren zo goed mogelijk te begeleiden.
- Diplomagericht VSO biedt zoveel mogelijk in symbiose met het regulier VO de jongeren onderwijs.
- Binnen het samenwerkingsverband zijn lerende netwerken en netwerk-groepen waarin professionals vanuit het V(S)O optrekken met partners die nodig zijn: professionals uit het PO, MBO, werkgevers en gemeenten. Doel van deze netwerken is expertise opbouwen en delen, en zo kennis met elkaar te delen.
- We dragen zorg voor de informatieoverdracht tussen PO en VO, VO en MBO binnen de kaders van de privacywetgeving. We onderhouden goede relaties met onze partners op uitvoerings-, organisatorisch- en bestuurlijk niveau zodat we van elkaar kunnen leren en de aansluiting goed kunnen organiseren en waar mogelijk verbeteren. We houden ons aan de afspraken uit het privacyconvenant en stemmen af over zaken zoals de overstapprocedure: 'De Waterlandse Overstap', begeleiding tijdens overgangen, grensverkeer en toelaatbaarheidsverklaringen (TLV) en afstemming rondom toewijzing, procedures en kwaliteitszorg.

Hoe weten we of dit lukt?

- We bespreken en evalueren de aansluiting, procedures en overgangen met elkaar en onze partners. Dit doen we op alle niveaus door ook te kijken naar het aantal voortijdig schoolverlaters, zowel op het VO als op het MBO, de uitstroom vanuit het VSO, PrO en ISK, en informatie uit verschillende monitoren en tijdens de overleggen over voortijdig schoolverlaters (VSV) en jongeren in kwetsbare positie (JIKP).

3. We werken verder samen met gemeenten aan het verbeteren van de integrale samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en jeugdhulp

Iedere jongere gaat naar school en/of heeft een passend leertraject, doordat onderwijs-, jeugdhulp en zorgprofessionals nauw samenwerken om het welbevinden van de jongere te vergroten en samen leren mogelijk te maken. Die samenwerking kan voor individuele leerlingen tijdelijk nodig zijn, variëren van licht tot zwaar ambulante en wordt in de vorm van een onderwijs-zorgarrangement onder regie van samenwerkingsverband en gemeenten uitgevoerd en gefaciliteerd. Samen met de gemeenten wordt ingezet op een variëteit aan onderwijs-zorgarrangementen, zoals die voor meerdere leerlingen al inzetbaar zijn op de VSO scholen, om de ontwikkeling naar meer inclusief onderwijs op reguliere scholen mogelijk te maken. Het resultaat is dat in 2026 geen jongere langer dan 3 maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs, jeugdhulp en/of zorg. Er zijn geen belemmeringen in de afstemming en samenwerking tussen verschillende professionals ten gunste van de jongere en de totstandkoming van een passend onderwijszorgaanbod. Hiermee wordt getracht thuiszitten te voorkomen en betere vroegsignalering tot stand te brengen.

Ondersteuning vanuit jeugdzorg start op het moment dat dit nodig is. Daarvoor is het nodig dat ketenpartners elkaar weten te vinden en samenwerken op basis van gedeelde ambities en uitgangspunten. Dit vraagt om het versterken van een integrale en doelmatige manier van werken: onderwijs en jeugdhulp gezamenlijk samen aan de slag.

Waar zetten gemeenten en Samenwerkingsverbanden samen met ketenpartners jeugdhulp op in?

- Gemeenten en onderwijs in de regio Waterland werken niet langs elkaar heen, maar werken samen. We houden elkaar op de hoogte van relevante ontwikkelingen en stemmen bij beleidsbesluiten die van invloed zijn op de uitvoering van onze wederzijdse taken vooraf met elkaar af.
- We zoeken altijd samen naar mogelijkheden om de jongere naar school te laten gaan, zodat deze samen met leeftijdgenoten kan leren en werken. Het is een (welkome) uitdaging om met alle verschillende betrokkenen steeds tot een gedeeld perspectief hierop te komen.
- Het is aan ons om als professionals iedere jongere, samen met zijn ouder(s) te ondersteunen. Op de juiste plek, met de juiste mensen, op de juiste wijze, want op die momenten maken wij het verschil. Dit doen we het liefst zo vroeg mogelijk om te voorkomen dat het probleem groter wordt. Docenten en mentoren hebben hierbij een belangrijke rol. Zij signaleren belemmeringen en bespreken deze met de jongere en/of zijn ouder(s). Belemmeringen in het leren, maar ook op andere vlakken. Waar nodig, schakelen zij zo snel mogelijk de benodigde hulp in.
- Als meerdere professionals met verschillende specialismen betrokken zijn bij de ontwikkeling van de jongere, wordt het ingewikkelder om met de jongere en zijn ouder(s) naar een gezamenlijk doel toe te werken. Om niet naast elkaar maar met elkaar te werken praten alle betrokkenen met elkaar en komen tot één gezamenlijk plan. Er zijn duidelijke

afspraken over het ontwikkelperspectief, er zijn heldere afspraken over de rolverdeling op eigen expertise gebied en wie de regie neemt. Alle betrokkenen zijn gezamenlijk verantwoordelijk.

- Sommige jongeren hebben onderwijs, jeugdhulp én zorg nodig. Gedurende een periode of het hele leven. We bespreken wat nodig is met de jongere en zijn ouder(s) en zorgen voor maatwerkoplossingen. We organiseren onderwijs, jeugdhulp en zorg samen met onze ketenpartners op maat en groepsgewijs. Daar waar nodig en zo lang als nodig. Het doel is dat iedere jongere leert en zich ontwikkelt door een dekkend netwerk van onderwijszorgarrangementen.

Hoe gaan we dit bereiken?

- We brengen de ondersteuningsvragen van de jongeren in kaart en bespreken met onze partners welke (preventieve) interventies het meest passend zijn om in te zetten. Het doel hiervan is een integraal beeld van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de jongeren te krijgen en daarin te voorzien en te komen tot één plan met één regisseur. Wanneer jeugdhulp voorliggend is bij een jongere heeft school niet meer de regie maar wel de verantwoordelijkheid.
- Onderwijsprofessionals betrekken hun partners zo vroeg mogelijk. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de M@ZL (methode aanpak ziekteverzuim). We bouwen de samenwerking met ketenpartners als de GGD, wijkteams en de Jeugd-GGZ verder uit met als doel deze specialistische expertise zo vroeg mogelijk in te zetten waardoor hulp snel op gang komt en de jongeren naar school kunnen blijven gaan.
- De overgang van de ene school naar de andere school, of van het ene hulpaanbod naar het andere is een moment waarop jongeren kwetsbaar zijn. Scholen houden jongeren die tijdelijk ergens anders hulp krijgen daarom goed in beeld en maken duidelijke afspraken over deze overgangen met onze partners. Bijvoorbeeld over de informatieoverdrachten, overstapprocedures, een passend onderwijsaanbod en de begeleiding van jongeren vanuit de school van herkomst.
- De huidige arrangementen die in het samenwerkingsverband worden aangeboden zijn voor een aantal (groepen) jongeren uit onze regio onvoldoende passend, zoals HAVO/VWO leerlingen met autismespectrumproblematiek die, als zij specialistische arrangementen nodig hebben, nu nog zijn aangewezen op voorzieningen buiten de regio. De vier gemeenten, het samenwerkingsverband en de V(S)O-scholen spreken met elkaar af om samen onderwijszorgarrangementen binnen de regio te ontwikkelen, waaraan eenieder vanuit zijn/haar rol en verantwoordelijkheid bijdraagt. Gezamenlijk bepalen zij op basis van data voor welke doelgroepen dit nodig is, welke doelgroep prioriteit heeft en formuleren aan het begin van de ontwikkeling van een arrangement de opdracht hiervoor, zodat het bestuurlijk draagvlak geborgd is. De onderwijszorgarrangementen worden door de scholen in hun SOP beschreven.
- In het OOGO overleggen wethouders van onderwijs, de bestuurder van het MBO en de bestuurders van de samenwerkingsverbanden PO en VO. In dit overleg staan ontwikkelingen in het onderwijs nadrukkelijk op de agenda, zoals de gezamenlijke ontwikkeling van onderwijszorgarrangementen.

Hoe weten we of dit lukt?

Hoe weten we of iedere jongere passend onderwijs en passende ondersteuning krijgt?

- In de eerste plaats door dit te bespreken met de jongere(n), ouder(s) en direct betrokken professionals. Alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben zijn in beeld, zoals jongeren bij wie er sprake is van (dreigend) thuiszitten. Wat zijn hun onderwijs- en ondersteuningsbehoeften? Wat maakt dat het niet lukt hier (volledig) in te voorzien? En wat zijn de oorzaken van het uitblijven van een passend aanbod?
- We verzamelen systematisch relevante data en bespreken de bevindingen van deze data met onze partners. Daarnaast reflecteren we in de stuurgroep en in het OOGO jaarlijks op de kwaliteit van de afstemming en samenwerking. De resultaten daarvan beschrijven we in het jaarverslag en in voorgangsrapportages. Het doel is de voortgang en de bijdrage van eenieder hieraan te bespreken, zodat we steeds beter kunnen aansluiten op de behoeften van jongeren in onze regio.

4. We versterken de ondersteuningsstructuur op de scholen

Passend onderwijs start in de klas bij docenten en mentoren. Zonder hen is passend onderwijs geen succes. Scholen faciliteren docenten en mentoren daarom zo goed mogelijk om passend onderwijs te bieden. Docenten, mentoren, OCO's en schoolmaatschappelijk werkers zijn de volwassenen die de jongere dagelijks de kans geven om te leren en hen hierbij te ondersteunen. Het belangrijkste is dat deze professionals dit vol motivatie en energie doen, de vaardigheden en kennis hebben om dit te kunnen doen, maar ook ruimte en vertrouwen krijgen om echt te doen wat nodig is. Daarom investeren we in deze professionals.

Waar zetten we op in?

- We zetten in op een professionele cultuur van continu verbeteren op alle scholen binnen het samenwerkingsverband als geheel. Scholen faciliteren hun eigen team om dit te doen en het samenwerkingsverband legt de verbinding tussen scholen en partners.
- Bij ondersteuning voor jongeren is steeds vaker sprake van ingewikkelde vragen, unieke situaties die elke keer opnieuw om een passend antwoord vragen. Wat passend is, is niet op voorhand gegeven, zeker niet in deze tijd na de corona-pandemie. Dit proces vraagt om continue afstemming met de jongere, ouder(s) en betrokken professionals om

samen tot een gedeeld plan te komen. Niet naast elkaar werken maar met elkaar. Ook als we het antwoord nog niet weten. Dat vraagt om interprofessioneel samenwerken. Hierbij hoort dat alle betrokken professionals verantwoordelijk zijn voor de jongere, aan de bel trekken als zij onvoldoende in de behoeften kunnen voorzien, tijdig opschalen of externen betrekken is noodzakelijk om te voorkomen dat problematiek ernstiger wordt. Dit vraagt om actief met elkaar meekijken bij een vraagstuk en elkaar ondersteunen om te groeien. Het vraagt ook om heldere en duidelijke afspraken over de regie. Wanneer meerdere professionals betrokken zijn bij een gezin wordt gezamenlijk een plan gemaakt en uitgevoerd.

- Partners in en om het onderwijs zijn volop in ontwikkeling. Mede door de corona-middelen (NPO gelden) komen tal van vernieuwende initiatieven tot stand waaronder arrangementen die inspelen op de ondersteuningsbehoeften van individuele en groepen jongeren. Het samenwerkingsverband functioneert als netwerkorganisatie waardoor met meerdere partners en stakeholders kennis gedeeld, ontwikkeld en verspreid kan worden.

Hoe gaan we dit bereiken?

- Goede docenten, mentoren en ondersteunende medewerkers maken het verschil. Scholen werken met ontwikkelplannen voor hun professionals en bieden loopbaanbegeleiding. De school is hiervoor verantwoordelijk. We bespreken binnen het samenwerkingsverband met elkaar wat we samenwerkingsverband-breed kunnen organiseren, naast de trainingen en het cursusaanbod op de eigen school.
- Interprofessioneel of interdisciplinair samenwerken ontstaat niet zomaar. Binnen het samenwerkingsverband organiseren we daarom bijeenkomsten waarin ontmoeten en samen ontwikkelen centraal staan, denk aan de OCO-bijeenkomsten en de bijeenkomsten van de werkgroep HB. Scholen worden gestimuleerd om met inclusievere vormen van (samen)werken te experimenteren.
- Binnen het samenwerkingsverband zijn lerende netwerken en netwerkgroepen waarin professionals vanuit het V(S)O optrekken met partners die nodig zijn: professionals uit het PO, MBO, werkgevers en gemeenten. Doel van deze netwerken is expertise opbouwen en delen, en zo kennis met elkaar te delen.

Hoe weten we of dit lukt?

- Het belangrijkste is dat docenten, mentoren, medewerkers in de ondersteuning en ketenpartners ervaren dat zij jongeren steeds beter kunnen ondersteunen, minder leerlingen geen of gedeeltelijk onderwijs volgen en dat het ook korter duurt voordat leerlingen weer volledig onderwijs volgen. Leidinggevenden bespreken met medewerkers in hoeverre dit lukt, wat goed gaat en wat beter kan.
- Ook wordt gekeken naar het aantal leerlingen dat geen passend onderwijs of passende ondersteuning krijgt. Deze data worden verzameld, onder andere tijdens jaarlijkse audits op de scholen. De voortgang in de stuurgroep wordt besproken en gebruikt om te evalueren en eventueel het professionaliseringsaanbod uit te breiden of aan te passen.
- Good practices worden intern en extern gecommuniceerd.

5. Voorkomen van voortijdig schoolverlaten (VSV)

Ook op het gebied van het voorkomen van voortijdig schoolverlaten heeft het samenwerkingsverband ambities. Deze zijn vastgelegd in het 'Meerjarenplan aanpak voortijdig schoolverlaten en begeleiding jongeren in een kwetsbare positie' (2021). Dat is een uitwerking van de afspraak in het regionale programma van de Agglomeratie Amsterdam (RMC21) waarbij gemeenten, MBO's en de samenwerkingsverbanden VO van elke subregio, in dit geval Zaanstreek en Waterland, samen een meerjarenplan maken en waar aparte subsidiemiddelen voor ontvangen worden. De samenwerking tussen deze partijen moet voorkomen dat jongeren tussen wal en schip vallen en richt zich primair op de overgangen in de (school)loopbaan van jongeren: van vo naar mbo en van onderwijs naar werk waarbij jongeren in een kwetsbare positie extra aandacht krijgen.

In het meerjarenplan, dat geldt tot en met 2024 is vastgelegd wat de partners gezamenlijk en individueel gaan doen om het aantal voortijdig schoolverlaters te verlagen en jongeren in een kwetsbare positie te begeleiden naar vervolgonderwijs of werk. Met dit meerjarenplan bepaalt de subregio de inzet van de regionale vsv-middelen.

Waar zetten we samen op in?

De komende jaren leggen Zaanstreek en Waterland de focus op drie regionale speerpunten:

- a. Preventie vsv in vo en mbo
- b. Versterken van de aansluiting onderwijs naar werk
- c. Alle jongeren in een kwetsbare positie zijn in beeld

Leren van elkaar, delen wat goed gaat en wat beter moet vanuit een open houding is de vorm waarin we komende jaren willen samenwerken. Belangrijke aandachtspunten in het regionaal meerjarenprogramma zijn:

- Leren van elkaar
- Ruimte en budget vrijmaken voor innovatie en doorontwikkeling
- Samenwerking zoeken binnen de maatregelen.

Hoe gaan we dit bereiken?

Uit het meerjarenbeleidsplan 21-24:

- Het vo, mbo en gemeenten versterken samen met partners als werkgevers in Zaanstreek-Waterland de (keten)samenwerking voor jongeren in een kwetsbare positie. Samen zorgen we ervoor dat deze jongeren worden begeleid naar een vervolgstap in onderwijs of werk;
- In 2024 hebben we waar mogelijk en waar dat waarde toevoegt twee routes voor jongeren gelijk georganiseerd in de hele regio. Alle jongeren uit de regio Zaanstreek-Waterland krijgen een vergelijkbaar aanbod. Voor jongeren, scholen en gemeenten is helder wat er moet gebeuren. Hoe subregio's, scholen en gemeenten dat doen kan verschillen. De komende periode werken we aan het verbeteren van de route van vo naar mbo (onderdeel van speerpunt 1 – preventie vsv) en de route van school naar werk (onderdeel van speerpunt 2 – aansluiting onderwijs – werk);
- We maken gebruik van de kennis en ervaring van de hele RMC-regio door te participeren in elk van de vier themagroepen. De opbrengst

wordt weergegeven in een regionale monitor. Ook benutten we landelijke publicaties, onderzoeken en adviezen.

De inzet in het voorkomen van vsv is breder dan wat het SWV en andere partijen uit de subsidie vsv-middelen bekostigen. Een deel van deze inzet noemen we in dit regionaal programma, omdat deze nauw verbonden is met onze gemeenschappelijke inzet en omdat we hier samen in de regionale monitor van willen leren. Dat gaat onder andere om:

- Verzuim is een van de belangrijkste voorspellers van schooluitval. Op alle scholen wordt, in samenwerking met leerplicht/RMC, hard gewerkt om redenen van verzuim te achterhalen en presentie te stimuleren. Onze participatie in de themagroep verzuim van de RMC21 monitor helpt om te beoordelen of we kunnen verbeteren;
- De samenwerking van vo en mbo aan goede voorbereiding op en landing in het mbo, onder meer in doorlopende leerwegen;
- Het werken aan passende in-, door- en uitstroom van studenten door het mbo, bijvoorbeeld door het verder mogelijk maken van versnelde of flexibele instroom. Die inzet is belangrijk voor switchers én voor jongeren die al zijn uitgevallen en terug naar school willen;
- We brengen in kaart hoe we psychosociale en mentale problemen waar jongeren mee kampen tijdig signaleren, jongeren van een passend aanbod kunnen voorzien en uitval om die reden kunnen voorkomen. Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is er veel aandacht voor ondersteuning van jongeren met psychosociale en mentale problemen. We volgen vanuit de vsv-aanpak welke maatregelen er vanuit het NPO worden genomen. Het vo sluit aan bij de mentale gezondheidsmonitor van de GGD. Bij de uitwerking is het nodig om alert te zijn op de beschikbaarheid van tweedelijnsvoorzieningen omdat een grotere alertheid in het onderwijs mogelijk leidt tot toename van de vraag aan de tweede lijn.

De concrete uitwerking van deze punten is ook te vinden in het plan zelf en zal ook worden verwerkt in de jaaractiviteitenplannen van het Samenwerkingsverband.

Hoe weten we of dit lukt?

De resultaten van onze inspanningen worden weergegeven in een regionale monitor. Landelijk worden vsv aantallen bijgehouden in een monitor van OC&W, de zogenaamde vsv-verkenner. Het is de bedoeling dat door onze inspanningen het aantal voortijdig schoolverlaters de komende jaren vermindert. De uitkomst van de monitor wordt jaarlijks weergegeven in de jaarverslagen van SWV, MBO en gemeenten.

2. Organisatie van het samenwerkingsverband

2.1 RECHTSVORM: VAN STICHTING MET ONE-TIER MODEL NAAR EEN ANDERE RECHTSVORM

De rechtspersoon is een Stichting met de naam: Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Waterland (VO 2707). De Stichting is opgericht in 2001. Op 18 oktober 2013 zijn de statuten en bestuursamenstelling gewijzigd in verband met de wetswijzigingen passend onderwijs per 1 augustus 2014. De Stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder KvK nummer 37097099.

Leeswijzer-in verband met verwachte verandering van rechtsvorm gedurende de looptijd van het ondersteuningsplan

Eind 2021 heeft het huidige bestuur van het samenwerkingsverband besloten tot een transitie waarbij de huidige statutaire inrichting wordt losgelaten. Gekozen is voor een transitie naar een rechtsvorm met een onafhankelijke Raad van Toezicht en een directeur-bestuurder. De transitie wordt in 2022 voorbereid en het bestuur streeft ernaar de transitie in 2023 te effectueren. De nieuwe organisatievorm wordt in dit ondersteuningsplan nog niet beschreven.

2.2 AANGESLOTEN BESTUREN

Aan het samenwerkingsverband zijn de volgende partijen statutair verbonden:

- Stichting Katholiek Onderwijs Volendam, zijnde het bevoegd gezag van het Don Bosco College te Volendam; Brinnummer 20GS, (VMBO, HAVO, VWO);
- Stichting Clusius College/VONK, zijnde het bevoegd gezag van het Clusius College locatie Purmerend, Brinnummer 25EF, (VMBO);
- Stichting Atlas College, zijnde het bevoegd gezag van De Triade locatie Edam; Brinnummer 25DA, (VMBO);
- Stichting Purmerendse ScholenGroep, zijnde het bevoegd gezag van de Purmerendse ScholenGroep te Purmerend met SG W.J. Bladergroen, SG Gerrit Rietveld, SG Antoni Gaudí, SG Nelson Mandela, Jan van Egmond Lyceum, Da Vinci College en VITA 10-14 college te Purmerend, Brinnummer 01EO, (Praktijkonderwijs, VMBO, HAVO, VWO, ISK, 10-14 onderwijs);
- Stichting Zaam, zijnde het bevoegd gezag van het Bernard Nieuwentijt College te Monnickendam; Brinnummer 17VF04 (VMBO, onderbouw HAVO);
- Stichting iHUB, zijnde het bevoegd gezag van het VSO Altra College locatie Purmerend; Brinnummer 17IQ12;
- Stichting OPSPOOR, zijnde het bevoegd gezag van de VSO Martin Luther Kingschool te Purmerend, Brinnummer 15DZ00, (ZMLK);

Alle hierboven vermelde besturen hebben een vertegenwoordiger afgevaardigd om zitting te nemen in het huidige bestuur (vanaf 2023 toekomstige ALV/deelnemersraad) van het Samenwerkingsverband.

2.3 BESTUUR EN TOEZICHT

Het bestuur heeft in 2013 gekozen voor een functionele scheiding van bestuur en intern toezicht, het zogenaamde 'one tier' model. Binnen het stichtingsbestuur zijn de taken en bevoegdheden verdeeld in een algemeen bestuur: zijnde het toezichthoudend, niet-uitvoerend, deel van het bestuur; en een dagelijks bestuur, zijnde het huidige uitvoerend deel van het bestuur. Er is een onafhankelijk voorzitter aangesteld. Daarnaast kent de stichting een directeur, die belast is met door het dagelijks bestuur gemandateerde taken en bevoegdheden. Binnen de stichting is een stuurgroep ingesteld van schoolleiders van alle scholen. De stuurgroep is samen met de directeur beleidsvoorbereidend en heeft een adviserende rol aan het bestuur.

In de toekomstige rechtsvorm wordt een onafhankelijke Raad van Toezicht aangesteld en een directeur-bestuurder. De vertegenwoordigers van de schoolbesturen zullen de ALV/deelnemersraad vormen. Het is de bedoeling dat de huidige stuurgroep, bestaand uit schoolleiders, haar adviserende rol behoudt naar zowel algemene ledenraad als directeur-bestuurder.

2.4 ORGANISATIE VAN HET SAMEN WERKEN

Samen werken kan alleen in overleg en als we blijven leren van en met elkaar. Ongeacht de gekozen rechtsvorm. Daarom organiseert het samenwerkingsverband met de hieronder genoemde groepen 5 of 6 keer per schooljaar (circa om de 6 schoolweken, exclusief schoolvakanties) netwerkoverleggen. Elk met een eigen doel. De overleggen worden zo gepland dat ze elkaar opvolgen. De opbrengst van elk overleg kan daarmee een bijdrage leveren aan het overleg dat daar met een volgende groep op volgt. Het gaat om de volgende overleggen:

1. Ondersteuningscoördinatorenoverleg

Deelnemers: alle ondersteuningscoördinatoren van de aangesloten scholen. Zij signaleren en zijn de oren en de ogen van het samenwerkingsverband. Zij horen en zien via de mentor, docent, ouders en leerling wat er speelt. Zij ervaren als geen ander in de school de effecten (kwaliteit) van de school en ondersteuningsmogelijkheden, signaleren trends, successen en hiaten in het dekkend aanbod en in de samenwerking met ketenpartners. Daarnaast vormen zij een lerend netwerk waarbinnen ook casuïstiek wordt besproken. Het samenwerkingsverband ondersteunt dit

door een gericht professionaliseringsaanbod te organiseren, signalen te vertalen naar de agenda van het schoolleidersoverleg (stuurgroep) en op zowel ambtelijke-MT en bestuurlijk niveau naar ketenpartners. Belangrijke ketenpartners worden indien dit door de deelnemers gewenst wordt, bij het netwerkoverleg uitgenodigd zodat direct verbinding wordt gemaakt.

2. Stuurgroepoverleg (schoolleiders)

Deelnemers: alle schoolleiders van de aangesloten scholen zijn in dit overleg vertegenwoordigd. De stuurgroep heeft verschillende taken:

- a. Signaleren: naast signalen vanuit het ondersteuningcoördinatoren-overleg worden thema's besproken en uitgewerkt die door schoolleiders en/of ketenpartners worden ingebracht. Gezamenlijk wordt bepaald welke thema's op regionaal-samenwerkingsverband niveau moeten worden opgepakt;
- b. Beleidsontwikkeling en advies aan bestuur m.b.t. nieuwe beleidsvoorstellen: beleidsontwikkelingen vinden in dit overleg hun oorsprong. In deelcommissies worden belangrijke onderwerpen samen met beleidsmedewerker en/of directeur van het samenwerkingsverband nader geanalyseerd en beleidsvoorstellen voorbereid. Vervolgens wordt een beleidsvoorstel weer ingebracht ter bespreking en advisering voordat het voorstel wordt voorgelegd aan bestuur (of toekomstig AVL/deelnemersraad) voor besluitvorming;
- c. Doorzettingkracht: in dit overleg worden leerlingen besproken die (om een verscheidenheid van redenen) moeilijk plaatsbaar blijken in de regio. Gezamenlijk worden voor- en nadelen van plaatsing bij alle scholen afgewogen en wordt een school aangewezen die vervolgens plaatsst. Alle scholen conformeren zich aan dit besluit ;

3. Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur bestaat uit 2 leden. Zij vormen een klankbord voor de directeur en adviseren aan de hand van managementrapportages hoe de activiteiten van het samenwerkingsverband te continueren. Daarnaast verkennen zij de gevolgen van beleidsvoorstellen voor de verschillende schoolbesturen om vervolgens voorstellen die voorzien zijn van een positief advies van de stuurgroep vast te stellen. De rol van het huidige dagelijks bestuur zal in de toekomst enigszins vergelijkbaar door de ALV/deelnemersraad overgenomen worden;

4. Ondersteuningsplanraad

Deelnemers zijn ouders, leerlingen en medewerkers van aangesloten scholen die hiertoe zijn verkozen en aangewezen door de medezeggenschapsraad van de school. Zij vormen een belangrijk onderdeel van het intern toezicht op het samenwerkingsverband en bewaken daarbij onder andere of een dekkend netwerk tot stand komt en de belangen van leerlingen en ouders. Het advies en instemmingrecht van de raad is vastgelegd in de wet medezeggenschap op scholen (WMS). De oudergeleding van de ondersteuningsplanraad wijst uit hun midden een contactpersoon aan wiens contactgegevens openbaar worden gemaakt ten behoeve van ouders (ouder- en leerlingsteunpunt);

5. Toezichhoudend bestuur

Het toezichhoudend bestuur beoordeelt of besluitvorming correct en binnen vastgestelde kaders verloopt en stelt het ondersteuningsplan, de begroting, bestuursverslag en jaarrekening vast.;

6. Tweemaandelijks overleg met gemeenten (ambtenaren met portefeuille onderwijs en/of zorg)

Naast bovengenoemde overleggen worden er jaarlijks verschillende thema-netwerkbijeenkomsten georganiseerd met en voor onder andere:

- VO en PO medewerkers die bij de overstap van PO naar VO betrokken zijn: POVO bijeenkomst (elke derde donderdag van september): lerend netwerk, doorlopende leerlijnen, elkaar ondersteunen bij passend adviseren;
- Decanen en medewerkers Leerplicht van de gemeenten en MBO: doorstroom VO-MBO of arbeid: lerend netwerk, doorlopende leerlijnen, uitwisselen ervaringen, maatwerkoplossingen voor moeilijk plaatsbare doorstromers en/of twijfelaars;
- Verzuimmedewerkers: lerend netwerk, uitwisseling ervaringen en invullen kwaliteitsmonitor;
- Remedial teachers en didactische specialisten: lerend netwerk, uitwisselen ervaringen en nieuwe methoden;
- Specialisten begaafdheid: lerend netwerk en ontwikkelen aanvullend aanbod
- Pedagogisch Conciërges: lerend netwerk, uitwisselen ervaringen.

3. Schoolondersteuningsprofielen op de scholen

De wet geeft aan dat iedere school een schoolondersteuningsprofiel (SOP) moet hebben. Dit ondersteuningsprofiel dient gepubliceerd te worden, zodat ouders/verzorgers zich kunnen informeren. De school geeft in haar SOP aan welke maatregelen genomen worden voor leerlingen die extra ondersteuning behoeven. Het profiel wordt voor een periode van vier jaar vastgesteld door het bevoegd gezag. De medezeggenschapsraad van de school heeft een adviesrecht bij de vaststelling.

3.1 NADERE BEGRIPSOMSCHRIJVING

Basisondersteuning

Het door het samenwerkingsverband afgesproken geheel van preventieve en licht curatieve interventies die binnen de ondersteuningsstructuur van de school - eventueel samen met ketenpartners - planmatig en op een overeengekomen kwaliteitsniveau wordt uitgevoerd. De minimale inzet van basisondersteuning is op alle scholen gelijk. Elke school draagt zorg voor een minimale inzet van medewerkers die zich uitsluitend richt op deze vorm van ondersteuning. Gemiddeld komt dat neer op 1 uur per leerling per schooljaar (exclusief ondersteuningscoördinatie). Omdat niet alle leerlingen ondersteuning nodig hebben kunnen er per leerling grote verschillen in uiteindelijke inzet van tijd voorkomen. De matrix basisondersteuning (zie bijlage 2) van de scholen in ons samenwerkingsverband aangesloten scholen laat zien welke ondersteuning een school in ieder geval biedt afhankelijk van de ondersteuningsbehoefte van de leerling. De scholen geven in hun eigen beleidsdocumenten aan hoe zij de basisondersteuning vormgeven. Op het niveau van het samenwerkingsverband wordt elk schooljaar (onder leiding van een onafhankelijke voorzitter) een auditronde georganiseerd waarbij vertegenwoordigers van scholen bij elkaar onderzoek doen naar hoe de basisondersteuning bij een ieder georganiseerd is. Hierbij geven de scholen elkaar advies en worden succesvolle aanpakken uitgewisseld.

Extra ondersteuning

Alle vormen van onderwijsondersteuning die de basisondersteuning overstijgen vallen onder de extra ondersteuning. Binnen de extra ondersteuning worden verschillende typering voor het aanbod gebruikt, zoals breedte- en diepteondersteuning, lichte en zware ondersteuning en een indeling in verschillende, in zwaarte variërende, ondersteuningsarrangementen.

Leerlingen voor wie de basisondersteuning niet voldoende is, komen in aanmerking voor extra ondersteuning. Dit kan in de vorm van bovenschoolse voorzieningen in het samenwerkingsverband, het VSO of de geïndiceerde jeugdhulpverlening. Er zijn verschillende soorten onderwijsarrangementen en -voorzieningen mogelijk, eventueel in combinatie met inzet van jeugdhulp, dit wordt in het volgende hoofdstuk besproken.

Onderscheid extra ondersteuning

De extra ondersteuning wordt onderscheiden in breedteondersteuning en diepteondersteuning.

Definitie basisondersteuning, breedteondersteuning en diepteondersteuning

- **Basisondersteuning:** Dit is de ondersteuning die de school zelf in en om de groepen en binnen de eigen organisatie biedt aan alle leerlingen. Onder de basisondersteuning vallen maatregelen zoals het bieden van hulp bij het leerproces door inzet van specialisten, bijvoorbeeld taal- en rekenspecialisten/ remedial teacher, de inzet van onderwijsassistenten, de begeleiding en coaching van leerlingen en docenten door de ondersteuningscoördinator/interne begeleider.
- **Breedteondersteuning:** Dit is de ondersteuning om de school heen. De school blijft zelf de verantwoordelijkheid dragen voor het onderwijs, de ondersteuning en de ontwikkeling van de leerlingen, maar heeft daarbij hulp van buitenaf nodig. Het kan daarbij gaan om ambulante begeleiders uit het speciaal (basis)onderwijs, gespecialiseerde collega-leraren van andere scholen, deskundigen uit het (school)maatschappelijk werk, jeugdondersteuning, jeugdgezondheidsondersteuning.
- **Diepteondersteuning:** Dit betreft de ondersteuning in gespecialiseerde voorzieningen of groepen. In het geval het een eigenstandige voorziening betreft, wordt de verantwoordelijkheid voor de leerling overgedragen aan deze voorziening.

Wat mag een leerling/ouder verwachten?

Basisondersteuning zal een school in alle voorkomende gevallen bieden.

Breedteondersteuning zal aangeboden worden indien redelijkerwijs verwacht kan worden dat de leerling daarmee kwalitatief beter zal functioneren. Bij twijfel over de effecten of vermoedelijke risico's zal/kan de school en/of leerling en ouders een advies vragen aan de deskundigen van het samenwerkingsverband.

In geval van diepteondersteuning is in alle gevallen sprake van zorg die gespecialiseerd is en waarbij zorgvuldig afgewogen dient te worden of dit binnen het reguliere onderwijs voldoende effect zal bewerkstelligen. Op de velden waarop in de kolom diepteondersteuning een kruisje staat garanderen scholen dat ze open staan om in gesprek met betrokken leerling, ouders en ondersteuners te overwegen een leerling met specialistische begeleiding binnen het reguliere onderwijs te laten deelnemen. Hierbij wordt in ieder geval de voorwaarde gesteld dat de leerling daarmee een kwalitatief goed onderwijsaanbod kan krijgen en er geen gevaar is of ontstaat voor zichzelf, medeleerlingen of medewerkers van de school.

Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor het ontwikkelen en borgen van de kwaliteit van de basisondersteuning.

3.2 HET ONDERSTEUNINGSAANBOD PROFIEL VAN DE VO SCHOLEN IN DE REGIO

Elke school heeft een schoolondersteuningsprofiel (SOP), deze is te vinden op de website van de school. In dit document leggen zij uit hoe zij de ondersteuning hebben ingericht. Het profiel van het ondersteuningsaanbod van een reguliere school wordt bepaald door het onderwijsconcept en vijf velden voor onderwijsondersteuning.

3.2.1 Vijf velden voor onderwijsondersteuning

Bij het onderwijsconcept is gekeken naar de mate waarin de scholen met diversiteit te maken hebben en hoe zij daarmee omgaan. Dit laatste omvat aspecten als de inrichting van het onderwijs, de dialoog over ondersteuning en aanpassingen i.v.m. speciale onderwijsbehoeften.

De vijf velden omvatten het volgende:

1. Hoeveelheid aandacht/handen in de klas: veel reguliere scholen hebben op dit moment een onderwijssetting waarin zij zich primair richten op groepen. Zij doen dit inmiddels vaak wel op een zodanig adaptieve wijze dat leerlingen met individuele handelingsplannen goed opgenomen worden in het groepsonderwijs. Er zijn echter verschillen tussen scholen. Sommige scholen slagen erin om 'extra handen in de klas' te krijgen door bv. de inzet van een samenwerkingsverbandbudget voor een ondersteuningsarrangement, stagiaires of vrijwilligers. Bij het praktijkonderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs is het evident dat er meer handen voor leerlingen beschikbaar zijn.
2. Aangepast lesmateriaal: reguliere scholen werken meestal met lesmethoden die uitgaan van een gemiddelde leerling, met differentiatiemateriaal voor de leerlingen die extra uitleg of extra uitdaging nodig hebben. Leerlingen met speciale onderwijsbehoeften hebben soms aangepast materiaal nodig: een ringleiding voor slechthorende kinderen, duidelijke schema's voor kinderen die structuur nodig hebben, et cetera. Scholen verschillen in de mate waarin zij materialen beschikbaar hebben voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften.

3. Aanpassingen in de ruimtelijke omgeving: passend onderwijs vraagt voor nogal wat leerlingen aanpassingen in de ruimtelijke omgeving. Sommige leerlingen hebben af en toe of regelmatig een 'time out' nodig. Andere leerlingen hebben veel behoefte aan fysieke bezigheden en dan zijn er ook nog leerlingen voor wie ruimte nodig is voor verzorging of paramedische behandeling. Tenslotte zijn er leerlingen die behoefte hebben aan een pedagogische omgeving waarin zij rust, overzicht en duidelijkheid vinden door veel structuur, duidelijke regels en strikte begeleiding. Binnen lang niet alle schoolgebouwen kan datgene wat gevraagd wordt voor deze leerlingen ook geboden worden.
4. Expertise: de mate waarin de leerkracht en/of het team kennis van en ervaring met stoornissen en beperkingen heeft. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen teamexpertise en individuele expertise. Onder teamexpertise willen we expertise verstaan die geïntegreerd is in de teamaanpak en geïnternaliseerd in het handelen van alle medewerkers. Onder individuele expertise verstaan wij bij één of meer interne of externe collega's/partners aanwezige expertise.
5. De samenwerking met externe organisaties: voor sommige leerlingen is het van doorslaggevend belang dat de school intensief samenwerkt met externe instanties zoals jeugdzorg, revalidatie of geestelijke gezondheidszorg. Op dit veld zijn de verschillen tussen de scholen groot, zowel voor wat betreft de onderwijsbehoeften van de leerlingen in het voedingsgebied van de school, als voor wat betreft het ondersteuningsaanbod van de school.

3.2.2 Karakterisering en indeling van de scholen in de regio

Grote en kleine scholen

Een aantal scholen is groot te noemen. Het Jan van Egmond Lyceum, het Da Vinci College en het Don Bosco College zijn de grootste scholen met een leerlingenaantal dat varieert tussen 1100 en 1400. Middelgroot zijn het Clusius College (700-800 leerlingen), SG Nelson Mandela en SG Gerrit Rietveld (300-400 leerlingen). SG W.J. Bladergroen (300-350 leerlingen), SG Antoni Gaudi, de Triade en het Bernard Nieuwentijt College (250-350 leerlingen) zijn relatief kleine scholen. Het Vita college (10-14 onderwijs) is in opbouw en telt anno 2022 circa 40 leerlingen. De twee scholen voor speciaal (voortgezet) onderwijs, Altra en Martin Luther King-school zijn met circa 100 leerlingen in verhouding tot de overige scholen klein te noemen.

Eén kanttekening hierbij, het Jan van Egmond Lyceum en SG Nelson Mandela zitten in hetzelfde gebouw, weliswaar op verschillende afdelingen maar gebruiken dezelfde ingang, waardoor leerlingen en docenten van SG Nelson Mandela elkaar tegenkomen en de kleinschaligheid mogelijk in mindere mate zullen ervaren. Het Vita College dat het gebouw deelt met SG Antoni Gaudi is een kleine afgebakende unit met eigen opgang waardoor leerlingen van de scholen elkaar minder tegenkomen.

Diversiteit van leerlingen

Er zijn veel verschillen tussen leerlingen denkbaar. Sommige verschillen hebben niet of nauwelijks invloed op de inrichting en het effect van het

onderwijs, andere juist wel. Over het algemeen richten de scholen binnen het samenwerkingsverband VO Waterland zich in hun onderwijs op de meest voorkomende kenmerken van leerlingen. Leerlingen met afwijkende kenmerken moeten hierbij proberen aan te haken of er worden uitzonderingen voor deze leerlingen gemaakt. Dit laatste kan een school slechts in beperkte mate aan. In het kader van passend onderwijs hebben alle scholen in Waterland uitgesproken zich in te gaan spannen om de missie 'Passend Onderwijs zoveel mogelijk thuisnabij voor alle leerlingen' voor een zo groot mogelijke groep leerlingen te realiseren. Binnen alle scholen heeft men de ambitie om het aanbod daar waar mogelijk geschikt te maken voor leerlingen met verschillende kenmerken.

Bij relevante verschillen denken we met name aan verschillen in leermogelijkheden, leerstijlen, leervaardigheden, motivatie, werkhouding, culturele en gezinsachtergronden en gedrag. Ook het hebben van een lichamelijke of verstandelijke beperking levert verschillen op waar in het onderwijs rekening mee moet worden gehouden. Verschillen op bovengenoemde kenmerken leiden over het algemeen tot (extra) ondersteuningsvragen van leerlingen. Diversiteit van leren wordt binnen de scholen voor voortgezet onderwijs beperkt door selectie bij instroom in leerjaar 1 van het voortgezet onderwijs. Bij de instroom wordt in Waterland door het VO geplaatst conform het advies van de basisschool en wordt gebruik gemaakt van de gegevens met betrekking tot de leervorderingen (CITO leerling volgsysteem en Drempelonderzoek); de intelligentie, Nederlands Intelligentie Onderzoek (NIO); en een sociaal-emotionele vragenlijst om in te schatten voor welke leerlingen het bij instroom direct noodzakelijk is om extra ondersteuning in te zetten. De resultaten op de sociaal-emotionele vragenlijst geven een indicatie van de ondersteuningsbehoefte van de leerling op de gebieden motivatie, zelfvertrouwen (positieve en negatieve faalangst) en doorzettingsvermogen.

3.3 ZORGPLICHT

3.3.1 Algemeen

"De doelstelling van de zorgplicht is de realisatie van een zeer sterke vermindering van het aantal thuiszitters en het voorkomen van tussentijdse afstroom en uitstroom van leerlingen. Het ondersteuningsaanbod moet telkens bezien worden vanuit deze doelstelling."

De school waar aangemeld wordt neemt de zorgplicht op zich en zal na aanmelding de leerling plaatsen of, altijd in overleg met ouders, een plaats regelen op een school waar het aanbod voor deze specifieke leerling nog passender is. Alle scholen in ons samenwerkingsverband werken samen om ouders zo goed mogelijk te ondersteunen bij het vinden van de meest passende school en zijn verplicht te onderzoeken of zij, in onze regio, daadwerkelijk de school zijn die de leerling het best passend onderwijs kan bieden. Als een school denkt dat zij niet de meest passende school zijn dan zullen zij hierover met ouders in gesprek gaan om dit samen nader te onderzoeken. Een school mag alleen doorverwijzen als zij de opleiding van het geadviseerde niveau niet bieden of vol zijn. Als een

school vol is dan moeten zij dat op hun website duidelijk zichtbaar aangeven zodat dit voor aanmelders vooraf duidelijk is. Verzuimt een school dit tijdig op de website te vermelden dan neemt de school alsnog de zorgplicht op zich en plaatst of zoekt met-, en regelt voor- de leerling een passend alternatief in de regio.

Voor een uitgebreide toelichting op de zorgplicht, zie bijlage 3.

Voor aanvang passend onderwijs bleek dat de inrichting van de basis-ondersteuning en de extra ondersteuning van de scholen voor het overgrote deel van de leerlingen binnen het samenwerkingsverband al behoorlijk op orde was. (audit 2013, zie ondersteuningsplan 2014-2018). Dit beeld sluit aan bij de vaststelling dat het percentage leerlingen uit deze regio dat voorafgaande jaren verwezen is naar een voorziening voor speciaal onderwijs relatief laag is (onder het landelijk gemiddelde). In het kader van de ambities en visie van de schoolbesturen en de scholen is voor de komende jaren het verstevigen en verhogen van de kwaliteit van de basisondersteuning en daar waar mogelijk ook uitwerking/versteviging van de breedte- en diepteondersteuning het belangrijkste doel. De scholen willen zich verder ontwikkelen tot lerende organisaties waarbij op basis van data (waaronder de behaalde resultaten) medewerkers de eigen vaardigheden en werkprocessen verbeteren door middel van o.a. scholing, met en van elkaar leren en vooral een onderzoekende houding aan te nemen. Ook zal opnieuw gebruik gemaakt worden van de expertise van externe auditeurs die de interne ontwikkelingen op scholen doorspreken, ambities waar nodig bijstellen en/of aanscherpen en er zullen vervolgstappen ten behoeve van doorontwikkeling afgesproken worden.

3.4 SCHOLEN EN VOORZIENINGEN BINNEN EN BUITEN DE REGIO

3.4.1 Scholen en doelgroep voorzieningen

Voor sommige doelgroepen zijn zulke speciale voorzieningen nodig dat daarvoor bovenregionaal scholen ingericht zijn, zoals onder andere voor leerlingen met zware epilepsie, slechthorende/dove leerlingen en slechtziende/blinde leerlingen. Leerlingen uit onze regio zijn daar welkom als ze aan de criteria van deze scholen voldoen, maar zij bieden ook ondersteuning aan de scholen in de regio als blijkt dat het wenselijk en door

samen te werken mogelijk is voor een leerling om binnen de regio een school te bezoeken.

Voor een uitgebreid overzicht en beschrijving van de karakteristieken van de scholen in de regio Waterland en de voorzieningen-scholen voor specifieke doelgroepen buiten de regio zie bijlage 4.

3.4.2 Doelgroepen waarvoor het aanbod divers is of in ontwikkeling

- Leerlingen met leer- en/of ontwikkelingsstoornissen. Alle scholen in de regio hebben vanaf schooljaar 2016-2017 jaarlijks van het samenwerkingsverband een budget ontvangen om de basisondersteuning te versterken om ook aan de ondersteuningsbehoefte van deze doelgroep tegemoet te kunnen komen. Hiervoor zijn verschillende scholen pilots begonnen met een trajectgroep of vergelijkbare opvang en/of ambulante expertise team binnen de school. Nog niet op elke school werkt dit aanbod elk jaar zoals men voorzien had. Elk jaar worden er nog veranderingen doorgevoerd, mede afhankelijk van de wisselende ondersteuningsvragen van de leerlingen. De inzet van de scholen en middelen wordt gecontinueerd. Belangrijk blijft de ondersteuningsbehoefte van elke leerling individueel in beeld te hebben om een goede match te kunnen maken. De covidpandemie heeft voor een toename van leerlingen met andere ondersteuningsvragen gezorgd en scholen proberen hun ondersteuningscapaciteit hier zo goed mogelijk naar te vormen. De meest recente status van de ondersteuning is te vinden in de School Ondersteuningsprofielen op de websites van de scholen.
- Leerlingen waarbij sprake is van schoolweigering veroorzaakt door psychiatrische problematiek (zoals een angststoornis) worden in toenemende mate binnen het regulier onderwijs opgevangen door middel van een maatwerktraject. Per leerling wordt, samen met de leerling, ouders en ketenpartners zorg, de best mogelijke onderwijsplaats of combinatie gezocht. Hetzij met nog deelname aan onderwijs binnen een reguliere school, onderwijs op tussenvoorziening ReboundToM, in samenwerking of symbiose met VSO, of soms door middel van tijdelijke inzet van thuisonderwijs.
- Leerlingen die op VSO aangewezen zijn maar in staat zijn om een deel van het reguliere onderwijsprogramma te volgen: De VSO locaties in de regio Waterland doen samen met de reguliere scholen onderzoek naar de werkzame factoren waarmee men steeds succesvollere maatwerkprogramma's voor leerlingen kan organiseren, samen met gemeenten en samenwerkingsverbanden. Zo zijn er pilots gestart waarbij groepjes leerlingen vanuit het VSO praktijkvakken, nodig om een regulier examen te kunnen doen, op een reguliere school volgen. Onderzocht wordt of leerlingen die nu in regulier onderwijs dreigen uit te vallen, op de reguliere school kunnen blijven als zij een deel van het programma binnen de begeleidingsstructuur van een VSO school kunnen volgen. Ook wordt onderzocht of bovenbouw VSO groepen (deels) geïntegreerd kunnen worden binnen reguliere scholen. Omdat dit ontwikkelingen zijn die, naast overtuiging en visie, vragen om inzet van extra personeel, aanpassingen in de ruimten (extra lokalen, prikkelarmere omgeving) zijn dit ontwikkelingen die veel tijd nodig hebben.

Om deze maatwerkprogramma's en ontwikkelingen te stimuleren is in de begroting een budget geoormd waar de bij een traject betrokken scholen een beroep op kunnen doen ten behoeve van innovatieve VSO-VO samenwerkingen en/ of symbiosetrajecten (leerling volgt deel onderwijs op VSO en VO).

- Leerlingen met aanhoudend drugs- en/of alcoholgebruik of andere verslavingen (bijvoorbeeld game- en gokverslaving); In de regio wordt samengewerkt met organisaties voor verslavingszorg. Onderwijs is in samenwerking met de samenwerkingsverbanden Amsterdam & Diemen, Zaanstreek, West-Friesland en Noord en Midden Kennemerland gerealiseerd voor leerlingen die opgenomen moeten worden in een voorziening van stichting Parlan, Fenix (Heerhugowaard). Fenix biedt detox-/verslavingshulp voor jongens en meisjes tot 18 jaar met een **verslaving** aan blowen, mdma, xtc maar ook bij verslaving aan gokken en gamen.
- (Dreigend) voortijdige schoolverlaters (vsv-ers): leerlingen die met een vmo-diploma of voortijdig zonder startkwalificatie het voorgezet (speciaal) onderwijs verlaten, worden bij de overstap naar vervolgonderwijs gevolgd en zo nodig begeleid naar passend vervolgonderwijs of arbeid door de hiervoor bij het samenwerkingsverband aangestelde 'overstapcoach'.
- Het aantal nieuwkomers (leerlingen die korter dan twee jaar in Nederland wonen) is toegenomen en zal n.a.v. de crisis in de Oekraïne in korte tijd nog sneller toenemen dan voorgaande jaren. Daarmee ook de specifieke aandacht voor de behoeften van deze leerlingen. Het aantal ISK-leerlingen, hun achtergrond en ontwikkelingsmogelijkheden fluctueert sterk. Het samenwerkingsverband reserveert middelen om bij sterke toename de extra inzet van een onderwijsassistent voor de ISK-groepen op W.J. Bladergroen mogelijk te maken. Vanuit W.J. Bladergroen wordt samengewerkt met het Regio College (mbo). Het Regio College heeft voor deze groep leerlingen speciale NT2 groepen ingericht. Bij een overstap van W.J. Bladergroen naar een vervolgschool vindt altijd een warme overdracht plaats.

Door bovengenoemd aanbod en ontwikkelingen verwachten we dat voor een steeds kleiner wordend aantal leerlingen geldt dat zij aangewezen blijven op het VSO of andere voorzieningen of jeugdhulp-gezondheidszorg.

3.4.3 Individuele oplossingen voor leerlingen uit overige doelgroepen

Voor sommige doelgroepen geldt dat het aantal leerlingen zo klein is of de problematiek zo weinig voorkomt, dat een voorziening inrichten in de Regio niet zinvol is. Voor deze leerlingen wordt met alle betrokkenen naar een individuele oplossing gezocht en in de meeste gevallen gevonden. Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- Leerlingen met zeer hardnekkige motivatie- en werkhoudingsproblemen. De school en betrokken organisaties krijgen ondanks frequente en uitgebreide hulp geen invloed op deze leerlingen;
- Leerlingen met capaciteiten op het grensgebied van praktijkonderwijs en onderwijs voor zeer moeilijk lerenden en daarnaast grensoverschrij-

dend gedrag vertonen en de veiligheid in gevaar brengen. Sedert de invoer van passend onderwijs lukt het steeds beter deze leerlingen een passende plek te bieden binnen één van de scholen in het samenwerkingsverband. Voor de uitzonderlijke leerling waarbij zelfs die intensieve samenwerking niet voldoende is, wordt een individueel traject gezocht;

- Leerlingen bij wie het in de thuissituatie door uiteenlopende oorzak steeds zo basaal misgaat, dat de school geen school is maar opvang;
- Leerlingen waarvan de ouders niet naar jeugdzorg willen of waar sprake is van wachtlijsten; gemeenten zijn hierover continu in gesprek met zorgaanbieders. Gemeenten investeren sterk in jeugdhulp voor deze groep en zij verwachten dat hierdoor de noodzaak voor individuele onderwijsoplossingen voor deze groep geleidelijk zal afnemen. Het samenwerkingsverband zet de komende periode sterk in op verdere samenwerking met de gemeenten in de regio om zorg- en onderwijsdoelen gezamenlijk te formuleren en krachten te bundelen.
- Leerlingen met een meervoudige handicap en/of zeer specifieke verzorgingsbehoefte.

Individuele of samenwerkende scholen worden door de schoolbesturen, in navolging van hun ambitie, gestimuleerd om mogelijkheden te creëren voor leerlingen uit de hiervoor beschreven doelgroepen. Deze doelgroep leerlingen wordt middels een ondersteuningsarrangement onderwijs in de reguliere school geboden. Voor sommige zeer specifieke groepen zal dat slechts beperkt mogelijk zijn en zal samengewerkt blijven worden met voorzieningen van samenwerkingsverbanden in de nabijgelegen regio's.

3.5 FACILITERING SCHOLEN EN MEDEWERKERS/DOCENTEN

3.5.1 Samenwerkingsverband inspiratie en scholingsprogramma voor medewerkers scholen

Een belangrijke voorwaarde is de expertise van docenten in het samenwerkingsverband. Om samen een dekkend aanbod van goede kwaliteit te vormen is het belangrijk dat docenten van verschillende (lerende) scholen een netwerk vormen waarin zij elkaar weten te vinden en elkaar kunnen ondersteunen en inspireren.

Het samenwerkingsverband kent vanaf 2011 een centraal scholingsprogramma voor docenten. In het kader van bovengenoemd doel wordt dit ook in de komende perioden vervolgd. Jaarlijks worden verschillende cursussen aangeboden in samenwerking met de hogescholen van Nederland en externe deskundigen.

Bij het organiseren van het centrale aanbod 2022-2026 gaan we er vanuit dat:

- professionele en geïnspireerde docenten binnen een lerende organisatie dé sleutel zijn om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren;
- alle scholen voor voortgezet onderwijs in Waterland lerende organisaties zijn. "Een professionele leercultuur is een voorwaarde voor goed presterende docenten. De school moet een plek zijn waar schoolleiders en docenten leren en samen werken aan hun professionele ontwikkeling;

- elke docent voldoet aan de bekwaamheidseisen die in de Wet op de beroepen in het onderwijs (wet BIO) zijn vastgelegd. Scholen zijn verplicht een bekwaamheidsdossier bij te houden van iedere docent. De bekwaamheidseisen voor een docent zijn bij wet vastgelegd.
- Scholing, door of met het samenwerkingsverband centraal georganiseerd toegankelijk is voor alle medewerkers van de aangesloten scholen en vooral inspirerend en per definitie netwerk versterkend moet zijn;
- Docenten/medewerkers van de aangesloten scholen gestimuleerd worden door zowel schoolleiding als samenwerkingsverband om zelf programmaonderdelen te (helpen) ontwikkelen en verzorgen, waarbij het mogelijk blijft externe deskundigen in te zetten. Het samenwerkingsverband is hierbij faciliterend;
- Aanbod zo gevarieerd mogelijk moet zijn om zoveel mogelijk medewerkers te inspireren tot deelname. Netwerkbijeenkomsten, conferenties, lezingen, het voor groepen toegankelijk maken van educatieve theaterproducties of andere netwerkversterkende activiteiten passen hierbij. Voorwaarde voor elk aanbod is dat er medewerkers van verschillende aangesloten scholen deelnemen.

3.5.2 versterking basisondersteuning reguliere scholen

Aan de VO-scholen wordt jaarlijks een bedrag toegekend om de basisondersteuning te versterken en door te ontwikkelen. Een aantal scholen heeft hiermee een aparte voorziening in de eigen school gecreëerd. De scholen maken hiervoor jaarlijks een plan van aanpak en evalueren jaarlijks de voortgang en resultaten op schoolleiders en bestuursniveau. Voor het samenwerkingsverband is van belang dat de effecten op het totaal van alle scholen zichtbaar worden. Omdat scholen gestimuleerd worden samen te werken en verschillende 'basisspecialisaties' kunnen ontwikkelen kan het resultaat per school verschillen. Wat negatief kan lijken op schoolniveau kan positief zijn voor het resultaat op samenwerkingsverbandniveau. Bijvoorbeeld meer uitstroom op de ene school omdat leerlingen in goed overleg overstappen naar een andere school in het samenwerkingsverband waar de ondersteuning beter passend is voor die specifieke leerlingen, waardoor afstroom of uitval voorkomen kan worden.

3.5.3 Toezicht houden

Het inhoudelijke gedeelte van het ondersteuningsplan drijft grotendeels op de Ondersteuningsprofielen (SOP's) van de aangesloten scholen. Het samenwerkingsverband houdt toezicht op de uitvoering daarvan. Uiteraard gebeurt dit op basis van vastgesteld bestuurlijk beleid. Daarnaast onderzoekt het samenwerkingsverband de afgesproken afstemming van de ondersteuning tussen de scholen. Regelmatige consultatie en jaarlijkse audits worden uitgevoerd om de ontwikkeling van de profielen te volgen en gerichte adviezen te geven. De scholen verantwoorden de middelen die zij ontvangen om de basisondersteuning te versterken in een resultaatgericht document. Om het resultaat op samenwerkingsverband niveau inzichtelijk te krijgen wordt gebruik gemaakt van de data van het zogenaamde Dashboard Passend Onderwijs en Vensters voor verantwoording. In 2022 worden (zijn) deze data bijvoorbeeld gebruikt om voor de nieuwe planperiode 22-26 te beschikken over een 'nieuwe' nulmeting en de ambities van het samenwerkingsverband nader te bepalen/scherp te stellen.

4. Wanneer extra ondersteuning nodig is

4.1 ONDERSTEUNINGSARRANGEMENTEN

Alle scholen binnen het samenwerkingsverband voldoen aan het basisondersteuningsprofiel zoals dat binnen het samenwerkingsverband is afgesproken. Dat betekent dat alle scholen:

- Zorgplicht daadwerkelijk vervullen⁸;
- Ondersteuningsaanbod- en uitvoering bieden die overeenkomt met het afgesproken basisondersteuningsprofiel en die van goede kwaliteit is;
- Ouders te allen tijde goed informeren, betrekken en begeleiden;
- In staat zijn voor leerlingen, waarvoor dat nodig is, een ontwikkelingsperspectief vast te stellen, dat past bij het niveau en functioneren van de leerling en dat houvast biedt bij het met ouders en leerling vaststellen van de eventueel benodigde extra ondersteuning.

Voor leerlingen waarvan gebleken is dat de basisondersteuning onvoldoende is, kan de school een ondersteuningsarrangement aanvragen. De school kan de aanvraag indienen als voldaan is aan de voorwaarden zoals hierboven beschreven.

4.1.1. Lichte ondersteuningsarrangementen: PrO en lwoo praktijkonderwijs (PrO)

Het praktijkonderwijs is bedoeld voor leerlingen met een IQ tussen 55 en 80 voor wie het behalen van een diploma in een van de leerwegen van het reguliere vmbo niet haalbaar is. Dit blijkt uit de leervorderingen die de leerling tijdens de basisschoolperiode heeft gemaakt (leerachterstand van 50% of meer op twee of meerdere domeinen: inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen en spellen waarvan een van de twee domeinen inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen dient te betreffen). Tijdens het vijf jaar durende praktijkonderwijs wordt de leerling via stages, theorie- en praktijkvakken toe geleid naar arbeid of naar arbeid en aanvullende scholing (entree opleiding/mbo niveau 1). Praktijkonderwijs is er, naast het toe leiden naar arbeid, ook op gericht, de leerlingen competenties te laten ontwikkelen die zij na de school nodig hebben op het gebied van onder andere wonen, burgerschap en vrijetijdsbesteding. Om toegelaten te worden tot het praktijkonderwijs is een eenmalige toelaatbaarheidsverklaring nodig. De verklaring wordt in overleg met ouders tijdens de aanmeldprocedure bij het PrO aangevraagd bij het samenwerkingsverband met behulp van de informatie van de basisschool en de Waterlandse Overstap. Ons samenwerkingsverband kent één school voor praktijkonderwijs, onderdeel van scholengemeenschap W.J. Bladergroen.

Leerwegondersteunend onderwijs (lwoo)

Alle vmbo-scholen in het samenwerkingsverband bieden onderwijs aan leerlingen met leerachterstanden.

Lwoo is voor vmbo-leerlingen die voldoende capaciteiten hebben, maar die extra begeleiding nodig hebben om succesvol aan een van de leerwegen van het vmbo-deel te nemen. In ons samenwerkingsverband hanteren we de volgende criteria: Om in aanmerking te komen voor een aanwijzing lwoo moet het IQ van de leerling tussen de waarden 75 tot en met 90 liggen en er moet sprake zijn van leerachterstanden (25% of groter) op ten minste twee van de vier domeinen: inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen en spellen. Of een IQ dat ligt tussen de waarden 91 tot en met 120, waarbij tegelijkertijd sprake is van sociaal emotionele problematiek. Een aanwijzing lwoo kan uitsluitend door de vmbo-school waar de leerling is ingeschreven voor 31 oktober van het eerste leerjaar in het vmbo aangevraagd worden. De aanwijzing is geldig tot en met leerjaar 3. De aanwijzing lwoo wordt in overleg met ouders tijdens de aanmeldprocedure bij het vmbo aangevraagd bij het samenwerkingsverband met behulp van de informatie van de basisschool en de Waterlandse Overstap. Indien het wenselijk is dat een leerling die niet in aanmerking komt voor lwoo geplaatst kan worden op de vmbo-afdeling van W.J. Bladergroen, omdat de leerling extra ondersteuning nodig heeft, dan kan W.J. Bladergroen in overleg met ouders een arrangementen-budget (type B) bij het samenwerkingsverband aanvragen.

De regels lwoo verschillen per samenwerkingsverband. Bij verhuizing naar een andere regio blijft de lwoo-aanwijzing geldig, maar kan de ondersteuning die men op een school biedt heel anders zijn. In ons samenwerkingsverband wordt de aanwijzing lwoo per individuele leerling toegekend, maar het ondersteuningsaanbod op de scholen hoeft niet individueel ingericht te worden. Scholen maken daar zelf keuzes in. Op sommige scholen zijn aparte lwoo-classes, op andere scholen zitten lwoo-leerlingen in reguliere classes. Scholen kunnen er ook bijvoorbeeld voor kiezen om alle eerste classes, ongeacht of er leerlingen met leerachterstanden in zitten, kleiner te maken zodat elke leerling meer aandacht kan krijgen. Scholen beschrijven zelf in hun schoolplannen hoe zij hun onderwijs en ondersteuningsaanbod inrichten. Daarnaast wordt ouders en aanstaande leerlingen tijdens de open dagen op alle scholen de mogelijkheid geboden zich te informeren over de specifieke ondersteuningsmogelijkheden van de school. Ouders en leerling kunnen vervolgens voor een aanmelding kiezen op de school waarvan zij denken dat de organisatie van de ondersteuning het beste past of, bij twijfel, kiezen voor een aanmelding waarbij zij de school vragen daarover mee

8. Alle scholen in ons samenwerkingsverband werken samen om ouders zo goed mogelijk te ondersteunen bij het vinden van de meest passende school en zijn verplicht te onderzoeken of zij, in onze regio, daadwerkelijk de school zijn die de leerling het best passend onderwijs kan bieden. Als een school denkt dat zij niet de meest passende school is dan zal zij hierover met ouders in gesprek gaan om dit samen nader te onderzoeken. De school waar ouders aanmelden neemt de zorgplicht op zich en zal na aanmelding de leerling plaatsen of, altijd in overleg met ouders, een plaats regelen op een school waar het aanbod voor deze specifieke leerling nog passender is.

te denken. SG W.J. Bladergroen heeft aparte lwoo-groepen voor de meest kwetsbare leerlingen en de mogelijkheid om iets meer individuele begeleiding in te zetten. Zij worden daarvoor door het samenwerkingsverband gefaciliteerd.

Financiering

Voor alle arrangementen geldt dat vooraf een toekenning (arrangement A+B) of een toelaatbaarheidsverklaring (plaatsing in speciaal onderwijs) moet zijn verkregen. De middelen voor lwoo- en PrO worden, nadat de school de betreffende leerling heeft geregistreerd, door DUO rechtstreeks aan de scholen uitgekeerd.

Voor leerlingen die een grote ondersteuningsbehoefte hebben maar die niet voor een aanwijzing lwoo in aanmerking komen kan, als men kan aantonen dat de leerling te kwetsbaar is om op een reguliere vmbo-school goed te functioneren, het onderbouwprogramma van SG W.J. Bladergroen een passend aanbod zijn. Het samenwerkingsverband kent aan W.J. Bladergroen, mits aan genoemde voorwaarde is voldaan, een arrangementbudget B voor deze leerlingen toe.

4.1.2 Zware ondersteuningsarrangementen

In ons samenwerkingsverband kennen we verschillende soorten arrangementen die hieronder nader beschreven worden: een ondersteuningsarrangement op een reguliere school; een tijdelijke plaatsing op een tussenvoorziening; plaatsing op het voortgezet speciaal onderwijs.

Ondersteuningsarrangement

Doel: continueren van het onderwijs binnen de reguliere school. Scholen kunnen in overleg met ouders en leerling aangeven hoe zij de extra ondersteuning ingevuld willen zien.

Het samenwerkingsverband vergoedt, op basis van het vooraf door de school met ouders opgestelde ontwikkelingsperspectief aangevuld met de doelen waaraan men wil werken, (een deel van) de kosten tot een bepaald maximumbudget.

Als voor een leerling al een aanwijzing lwoo is toegekend of een toelaatbaarheidsverklaring PrO is afgegeven dan ontvangt de school bij de reguliere bekostiging voor deze leerling al een hoger budget dan voor andere type leerlingen en kan door de school maximaal een aanvulling tot €1.600,- worden aangevraagd (arrangement A.) Voor overige leerlingen kan de school maximaal een budget van €4.000,- aanvragen (arrangement B).

Tijdelijke plaatsing ReboundToM (OPDC⁹)

ReboundToM (Reboundvoorziening en 'Trajecten op Maat') is een bovenscholse voorziening voor leerlingen die ingeschreven staan in het regulier voortgezet onderwijs in Waterland. ReboundToM is bedoeld voor jongeren die om redenen van gedragsproblemen en/of motivatieproblemen tijdelijk niet het lesaanbod in hun reguliere school kunnen volgen. Het is de bedoeling dat de leerling na afloop van de Rebound periode terugkeert op de eigen school.

De leerling kan afhankelijk van de ondersteuningsbehoefte volledig onderwijs volgen in de tijdelijke onderwijsvoorziening of gedeeltelijk aan het reguliere onderwijsaanbod van de eigen school blijven deelnemen. De leerling blijft ingeschreven bij de (eigen) reguliere school. Van de school van herkomst wordt voldoende inspanning verwacht met betrekking tot het aanleveren en de planning van de lesstof. Het aanbod van ReboundToM is het resultaat van samenwerking door het samenwerkingsverband en de gemeenten regio Waterland. De onderwijsvoorziening wordt gefinancierd door het samenwerkingsverband, gemeenten realiseren voor elke geplaatste leerlingen ondersteunend zorgaanbod (Levvel).

Toekomstige ontwikkelingen ReboundToM

Door een intensievere inzet op het voorkomen of zoeken naar alternatieven voor thuiszitters vanuit het samenwerkingsverband met ketenpartners van het onderwijs en de inzet van scholen op versterking van de basisondersteuning door onder andere aparte voorzieningen in de scholen zelf in te richten, blijkt de functie van de voorziening te verschuiven. De aanmeldingen voor ReboundToM namen aanvaardbaar vanaf schooljaar 18-19 af om in de nasleep van de covidpandemie weer toe te nemen. In de komende perioden wordt jaarlijks samen met de scholen in het kader van dekkend aanbod en de ambitie meer inclusief onderzocht op welke wijze de voorziening zo goed mogelijk kan bijdragen.

“Stap voor stap onderweg naar een breder passend aanbod door unieke, in samenwerking met ketenpartners ontwikkelde, individuele maatwerktrajecten”

9. Vanaf de invoer van de wetswijziging passend onderwijs is de titel OPDC de verzamelnaam voor alle onderwijsvoorzieningen waar leerlingen (altijd op basis van een OPP en handelingsplan) korter dan 2 jaar onderwijs krijgen. De ReboundToM valt vanaf 1 augustus 2014 onder de OPDC voorzieningen.

Plaatsing in voortgezet Speciaal onderwijs

Eén van de belangrijkste uitgangspunten van het samenwerkingsverband is dat elke leerling kansrijk onderwijs krijgt, liefst thuis nabij en binnen regulier onderwijs. Zoveel als mogelijk inclusief. Deelname aan het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) is in beginsel tijdelijk en heeft als doel de leerling zodanig toe te rusten dat terugkeer naar regulier onderwijs mogelijk wordt. Verlenging of definitieve plaatsing is altijd afhankelijk van de ontwikkeling van de ondersteuningsbehoefte van de leerling. Voor leerlingen die zonder de ondersteuning van het VSO geen diploma blijken te kunnen halen of in ernstige mate in hun ontwikkeling belemmerd blijven, zal soms blijken dat terugkeer naar regulier onderwijs geen doel meer kan zijn.

Eerste verlenging plaatsing VSO

Voor leerlingen die voor het eerst instromen in speciaal onderwijs (bijvoorbeeld bij de overstap van PO naar een VSO, of later, tussentijds van een VO naar een VSO school) wordt gedurende de looptijd van de eerste toelaatbaarheidsverklaring door het samenwerkingsverband een evaluatie georganiseerd. Tijdens die evaluatie, onder leiding van een deskundige van het samenwerkingsverband, wordt met de leerling, ouders en de ondersteuningscoördinator van de VSO school en een deskundige van een reguliere VO-school onderzocht of gewerkt kan worden aan re-integratie in regulier onderwijs of dat verlenging VSO wenselijk is. Een re-integratie kan zowel in de vorm van een symbiose als een volledige overstap plaatsvinden. Er wordt naar gestreefd om de evaluatie uiterlijk voor maart te plannen om iedereen ruim de tijd te geven om, als dat nodig is, de verlengde TLV in orde te maken of, als het mogelijk lijkt om terug te keren naar regulier voortgezet onderwijs samen het stappenplan terugkeer naar regulier onderwijs (zie ook hoofdstuk 4.5.1) in te vullen. Binnen het samenwerkingsverband wordt dan gezocht naar de best passende school zodat de leerling op enig moment kan proef-mee-draaien. Voor leerlingen waarbij iedereen ervan overtuigd is dat dit gaat lukken is het stappenplan een veiligheidsmaatregel, om de kans op slagen zo groot mogelijk te maken. Het kan ook zo zijn dat leerling en/of ouders en school twijfels hebben en dan biedt het zorgvuldig uitproberen volgens afgesproken stappen de kans om dit te onderzoeken. Gedurende de looptijd van een stappenplan terugkeer naar regulier onderwijs zal regelmatig geëvalueerd worden of terugkeer daadwerkelijk haalbaar blijkt.

4.2 TOEWIJZEN VAN ONDERSTEUNING

Om de ondersteuningsbehoefte te bepalen wordt gebruik gemaakt van het zogeheten Ivo-model¹⁰ van toewijzing. Het model gaat uit van datgene dat als het, voor de betreffende leerling, meest gewenste arrangement wordt gezien. Hierbij staan de mogelijkheden van de leerling zoveel mogelijk centraal.

Op vijf velden wordt nagegaan en vastgesteld welke extra voorzieningen in welke mate nodig zijn:

1. Extra handen (binnen of buiten de klas);
2. Onderwijsmaterialen;
3. Ruimtelijke omgeving;
4. Expertise;
5. Samenwerking met externe instanties.

Voor een toelaatbaarheidsverklaring eist de wetgever dat gebruik wordt gemaakt van onafhankelijke deskundigenverklaringen en het onderwijs ontwikkelingsperspectief inclusief plan van aanpak dat de school heeft opgesteld en uitgevoerd en geëvalueerd in overleg met ouders. Deze informatie dient om inzicht te verkrijgen in wat allemaal is ingezet om te proberen de leerling binnen regulier onderwijs een passend aanbod te doen.

Aan de hand van het zo verkregen gewenste onderwijs- en ondersteuningsprofiel en de profielen van de scholen, wordt vastgesteld welke onderwijsplek voor de betreffende leerling het meest passend is. Voor die leerlingen waarvan bij aanvang al duidelijk is dat zij langdurig zijn aangevoelen op speciaal onderwijs wordt een toelaatbaarheidsverklaring voor de verwachte opleidingsduur afgegeven. Voor alle andere leerlingen wordt de geldigheidsduur per individu bepaald.

4.2.1 Zo min mogelijk bureaucratie

De wetgever schrijft voor dat het samenwerkingsverband een deugdelijke administratie ten behoeve van registratie en bekostiging van alle leerlingen met een arrangement inricht.

Om bureaucratie te vermijden wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van het leerlingendossier zoals dat binnen de scholen wettelijk verplicht wordt opgebouwd.

- Voor ondersteuningsarrangementen op een reguliere school (Type A+B) voldoet het samenwerkingsverband daar aan door vooraf toekenning door een gemandateerde deskundige te laten controleren of de wettelijk verplichte documentatie (OPP, plan van aanpak, wijze waarop ouders en leerling betrokken zijn) op de school zelf aanwezig is. Daarbij hoort de school direct of het arrangement wordt toegekend en of de

¹⁰. Het Ivo-model ontleent haar naam aan het onderdeel dat als eerste ontwikkeld is: de Indiciestelling Vanuit Onderwijsbehoefte (Ivo). Bron: M&O groep 2012; Indiceren en arrangeren met organisatie-model Ivo Passend Onderwijs.

deskundige aanvullend advies heeft. Het samenwerkingsverband registreert en bewaart zelf uitsluitend de algemene gegevens van de betreffende school en leerling die nodig zijn voor de (financiële) administratie en een kopie van de toekenningverklaring.

- Voor ReboundToM maken school en ReboundToM team gebruik van een beveiligd digitaal systeem waarin zij samen informatie uitwisselen. De school is verplicht het OPP toe te voegen. Aan de hand hiervan beoordeelt de coördinator van ReboundToM of een leerling voor plaatsing in aanmerking komt, worden doelen uitgewerkt in actiepunten waaraan de leerling tijdens de plaatsing gaat werken en wordt gedurende de plaatsing bijgehouden hoe de leerling zich ontwikkelt zodat de school steeds op de hoogte is. Op aanwijzing van de inspectie (2018) mogen leerlingen niet eerder dan dat alle benodigde leermiddelen zoals die op de eigen school gebruikt worden aanwezig zijn, starten. Dit om te voorkomen dat er een breuk ontstaat in het onderwijsprogramma van de leerling.
- Voor een aanvraag plaatsing in speciaal onderwijs is het samenwerkingsverband verplicht een eigen dossier in te richten en te bewaren. Hiertoe is een afgeschermd digitale omgeving ingericht waarin uitsluitend door de schoolbesturen en of het bestuur van het samenwerkingsverband, gemandateerde vertegenwoordigers toegang hebben.

4.2.2 Werken met een ontwikkelingsperspectief

De wet passend onderwijs geeft aan dat er voor leerlingen, die extra ondersteuning ontvangen, een ontwikkelingsperspectief moet zijn. Het ontwikkelingsperspectief is vastgesteld na- en minimaal jaarlijks geëvalueerd-, in 'op overeenstemming gericht overleg' met de ouders.

Wanneer moeten leerlingen een ontwikkelingsperspectief hebben?

1. Scholen moeten een ontwikkelingsperspectief vaststellen voor elke leerling in het (voortgezet) speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs. Voor nieuwe leerlingen moet dit binnen 6 weken na inschrijving gereed zijn. Voor zittende leerlingen moet dit voor het nieuwe schooljaar, voor 1 augustus/zomervakantie voorafgaand gereed zijn.
2. Voor elke leerling in het regulier onderwijs die extra ondersteuning nodig heeft, stelt het bevoegd gezag een ontwikkelingsperspectief op.
3. Voor leerlingen die tijdelijk zijn geplaatst op een andere school of instelling stelt het bevoegd gezag het ontwikkelingsperspectief vast binnen 6 weken na definitieve plaatsing van de leerling.

De inspectie houdt hier toezicht op. In alle gevallen is de school verplicht dit te registreren in BRON (administratie-koppeling scholen en dienst uitvoering onderwijs).

Wat moet er in het ontwikkelingsperspectief staan?

De volgende onderdelen zijn in het ontwikkelingsperspectief opgenomen:

- **De te verwachten uitstroombestemming van de leerling:**
In het voortgezet onderwijs heeft de uitstroombestemming betrekking op uitstroom naar middelbaar of hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs, of in geval van het praktijkonderwijs, naar welke soort functie op de arbeidsmarkt uitstroom wordt verwacht.

- **De onderbouwing van de verwachte uitstroombestemming van de leerling:**

Daarin wordt gewezen op de mogelijkheden van de leerling in relatie tot de voor de uitstroombestemming vereiste kennis en vaardigheden. Denk daarbij aan de belemmerende en bevorderende factoren en de ondersteuningsbehoeften die van invloed zijn op het onderwijs aan de leerling;

- **Ondersteuning en begeleiding:**

In het ontwikkelingsperspectief dient ook de te bieden ondersteuning en begeleiding opgenomen te worden en, indien aan de orde, de afwijkingen van het onderwijsprogramma.

Vaststelling, bijstelling en betrokkenheid van de ouders

De school stelt (namens het bevoegd gezag) het ontwikkelingsperspectief vast, nadat het hierover op overeenstemming gericht overleg met de ouders heeft gevoerd. Het OPP wordt door alle partijen ondertekend. In het VSO krijgt (het bestuur van) de school hiervoor advies van de Commissie voor Begeleiding (voor cluster 3 en 4) of de Commissie voor Onderzoek (voor cluster 1 en 2). In het reguliere onderwijs wordt het ontwikkelingsperspectief opgesteld in overleg met ouders en leerling. Indien nodig kan de school de ondersteuning inroepen van andere deskundigen in de school en/of van het interne zorgteam en externe specialisten. De school evalueert het ontwikkelingsperspectief ten minste jaarlijks met de ouders en leerling en stelt het zo nodig bij.

De school wijst ouders op de mogelijkheden van onderwijsconsulenten en beroep en bezwaar wanneer ouders niet kunnen instemmen met het handlingsdeel¹¹.

Registratie en Toezicht inspectie

De Inspectie van het Onderwijs ziet toe op de kwaliteit van het onderwijs, en daarmee ook op het werken met het ontwikkelingsperspectief. Scholen voor regulier onderwijs registreren in het Basisregister Onderwijs (BRON) dat een leerling een ontwikkelingsperspectief heeft.

11. In de WVO (wet op het voortgezet onderwijs d.d. februari 2017) is opgenomen dat het bevoegd gezag/ de school altijd op overeenstemming gericht overleg voert met de ouders over het ontwikkelingsperspectief inclusief de uitstroombestemming. De school stelt daarna het ontwikkelingsperspectief vast. De school mag het deel van het OPP betreffende de individuele begeleiding (voorheen ook wel het handlingsdeel genoemd) echter pas vaststellen nadat daadwerkelijk overeenstemming bereikt is tussen het bevoegd gezag/ de school en de ouders.

4.3 TOELAATBAARHEIDSVERKLARINGEN-PROCEDURE

Het samenwerkingsverband heeft de taak om vast te stellen of een leerling in aanmerking komt voor een ondersteuningsarrangement en of de leerling wordt toegelaten tot het voortgezet speciaal onderwijs. Voor een ondersteuningsarrangement volstaat een toekenning, voor een plaatsing in speciaal onderwijs of het praktijkonderwijs is een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) nodig.

Het bevoegd gezag van de school, waar de leerling is aangemeld of ingeschreven staat, vraagt de toelaatbaarheidsverklaring aan bij het samenwerkingsverband.

De school dient de aanvraag in bij het samenwerkingsverband pas in nadat zij hierover met ouders en leerling op overeenstemmingsgericht overleg heeft gevoerd. Het secretariaat van de TLV commissie onderzoekt vervolgens of de minimaal benodigde informatie aanwezig is om het dossier in behandeling te kunnen nemen (op de website van het samenwerkingsverband is voor elk type TLV aanvraag een korte checklist/c.q. handleiding te downloaden). Als de aanvraag compleet is, dan wordt deze in behandeling genomen. Een gedragsdeskundige van het samenwerkingsverband behandelt de aanvraag, vat de beschikbare informatie samen in een deskundigenverslag en voegt daar een pre-advies aan toe. Vervolgens wordt de aanvraag inclusief bijlagen en pre-advies aan de TLV commissie voorgelegd. In paragraaf 4.4. wordt de werkwijze van de commissie verder toegelicht.

4.4 HET VO LOKET EN COMMISSIE TOELAATBAARHEIDSVERKLARINGEN

Het VO-loket

Het samenwerkingsverband heeft een loket inclusief achterwacht ingericht, die de wettelijke taken, die verband houden met advisering en plaatsingen in speciale onderwijsvoorzieningen, combineert. Het VO-loket vormt de toegang voor elke vraag aan het samenwerkingsverband. Het loket wordt bemenst door deskundigen (onder andere gedragswetenschappers, orthopedagoog en/of psychologen). Zij kunnen op hun beurt een beroep doen op een commissie bestaand uit senior medewerkers van de scholen in het samenwerkingsverband (voormalig leden van de permanente commissie leerlingenzorg die in het verleden met de advies-taak belast was)

De vastgestelde taken van het loket zijn als volgt:

- Beoordeling van lwoo- en PrO- aanvragen en het toekennen van toelaatbaarheidsverklaringen (aan de hand van bij ministeriële regeling vastgestelde criteria) voor leerlingen die instromen vanuit het primair onderwijs in leerjaar 1 van het voortgezet onderwijs;
- Beoordelen van aanvragen betreffende een verzoek tot wisseling van school indien het gaat om een verandering van leerniveau van PrO naar lwoo of van lwoo naar PrO;

- Het geven van advies bij vragen van scholen met betrekking tot ondersteuning van leerlingen;
- Het toekennen van toelaatbaarheidsverklaringen ondersteuningsarrangementen type A, B of speciaal maatwerktrajecten;
- Secretariaat en deskundigen advies ten behoeve van de verwerking van aanvragen voor toelaatbaarheidsverklaringen voor speciaal onderwijs;
- Beoordelen van een verzoek tot terugplaatsing van een leerling in regulier onderwijs, inclusief advies met betrekking tot de terugplaatsingsbegeleiding.

De commissie toelaatbaarheidsverklaringen (commissie TLV)

De commissie behandelt uitsluitend de aanvragen voor toelaatbaarheidsverklaringen speciaal onderwijs.

Alle scholen (inclusief speciaal voortgezet onderwijs) vaardigen voor deze commissie een vertegenwoordiger (lid schoolleiding) af. De vertegenwoordiger wordt gemandateerd door het bevoegd gezag van de school om besluiten te nemen, zonder last of ruggenspraak, over het al dan niet toekennen van een toelaatbaarheidsverklaring. De vertegenwoordiger heeft de capaciteit en zeggenschap om in de eigen school sturing te geven aan eventuele aanpassing of uitbreiding van de ondersteuningsmogelijkheden.

Voor deze 'gewichtige bezetting' van de commissie is gekozen met oog op de ambities van de scholen om bij elke vraag te onderzoeken of de leerling, op de eigen reguliere- of een collega-school, wel succesvol aan het onderwijsaanbod kan deelnemen. Hierdoor worden niet alleen de (latente) mogelijkheden van de scholen aangeboord, maar groeit ook het zicht op de groep leerlingen die niet binnen het reguliere onderwijs opgevangen kan worden.

Indien gewenst kunnen bij een beslissing door de commissie in overleg met ouders ook betrokken externe deskundigen gevraagd worden hun visie te delen. De aanvragende school zorgt ervoor dat ouders op de hoogte blijven. De commissie vergadert digitaal. Alleen als de commissie vragen heeft of een voornemen tot besluit afwijst wordt een fysieke bespreking georganiseerd, hiervoor worden ouders-verzorgers en leerling of belangrijke betrokkenen indien gewenst, uitgenodigd.

De toewijzing van een toelaatbaarheidsverklaring is een besluit in de zin van de Algemene Wet van Bestuursrecht. Tegen die beslissing staat (in principe na mediatie door een onderwijsconsulent) bezwaar en daarna beroep open.

Bij een positief VSO-advies geeft het samenwerkingsverband een verklaring af met daarop vermeld het nummer van de toelaatbaarheidsverklaring, de start- en einddatum en het overeengekomen bekostigingsniveau van de ondersteuning (categorie 1, 2 of 3).

De wet passend onderwijs onderscheidt de volgende drie categorieën voor leerlingen die gebruik maken van voorzieningen voor speciaal onderwijs (onderwijs met zware ondersteuning):

- Categorie I, voorheen: zeer moeilijk lerende, langdurig zieke kinderen, epilepsie, cluster 4;
- Categorie II, voorheen: lichamenlijk gehandicapt;
- Categorie III, voorheen: meervoudig gehandicapt.

Het ondersteuningsbudget (wettelijk vastgestelde bedragen) wordt aan VSO scholen toegekend per leerling, namens het samenwerkingsverband en ontvangt de VSO school vervolgens rechtstreeks van de overheid bovenop de basisbekostiging die voor alle V(S)O-scholen gelijk is.

Binnen de scholen voor voortgezet speciaal onderwijs zijn verschillende arrangementen mogelijk. Deze zijn beschreven in de schoolondersteuningsprofielen van de diverse scholen voor extra ondersteuning. Zij publiceren deze profielen op de eigen website. Soms wisselt de ondersteuningsbehoefte van een leerling waarvoor een TLV categorie I wordt toegekend. Blijkt er tijdelijk een extra grote ondersteuningsbehoefte te zijn dan kan de VSO school, naar voorbeeld van de reguliere scholen in de regio, zonodig een beroep doen op het samenwerkingsverband en een bijdrage voor een aanvullend 'speciaal maatwerk arrangement' aanvragen.

4.4.1 stappenplan terug- en overplaatsing van leerlingen

Uit het ontwikkelingsperspectief kan blijken dat de doelen van een leerling die gebruik maakt van VSO naar boven bijgesteld kunnen worden. Het gevolg daarvan kan zijn dat een reguliere vorm van onderwijs weer tot de mogelijkheden behoort. De VSO-school zal in nauw overleg met de ouders en mogelijke toekomstige school een instroom c.q. terugplaatsingsplan opstellen volgens het model "stappenplan terugplaatsing VSO naar VO", dat te downloaden is van de website van het samenwerkingsverband. Het ingevulde plan wordt, voor het ten uitvoer wordt gebracht, voorgelegd aan het samenwerkingsverband. De deskundigen van het samenwerkingsverband beoordelen het plan van aanpak en kunnen gevraagd en ongevraagd advies geven.

Indien door het samenwerkingsverband geconcludeerd wordt dat de optie terugkeer naar regulier VO middels het voorliggende plan haalbaar is, wordt afgesproken hoe die terugkeer wordt begeleid en wordt een arrangementbudget toegekend om de begeleiding te verwezenlijken.

Indien na positief besluit geen reguliere school bereid gevonden is of wordt de leerling in te laten stromen dan wordt een geschikte school door het samenwerkingsverband aangewezen. Binnen de begroting van het samenwerkingsverband is voor deze doelgroep een aparte voorziening 'speciale maatwerktrajecten' opgenomen.

4.4.2 Toezicht

Het samenwerkingsverband monitort de aanmeldingen, plaatsingen en terugplaatsingen. De beslissingen van het Samenwerkingsverband maken onderdeel uit van het toezichtskader van de inspectie Samenwerkingsverbanden.

Door middel van audits beoordelen de scholen binnen het Samenwerkingsverband jaarlijks onderling, onder leiding van een onafhankelijke voorzitter/externe deskundige, de kwaliteit van de documentatie in het schooldossier. Getoetst wordt, welke inzet en kwaliteit van de basisondersteuning en extra ondersteuning (arrangementen type A en B) door de school geboden is. De onafhankelijke voorzitter/externe deskundige verzorgt een verslag waarin de bevindingen aan de scholen worden teruggekoppeld. Voorbeelden van good practices worden uitgewisseld en opgetekend in een handreiking, dit is een groeidocument dat met de scholen (schoolleiders, ondersteuningscoördinatoren en bestuurders) elk jaar wordt nabesproken en op de website van het Samenwerkingsverband wordt gepubliceerd zodat ook externe partijen daar profijt van hebben.

4.5 TOELAATBAARHEIDSVKLAARINGEN BIJ INSTROOM VANUIT PRIMAIR ONDERWIJS

De algemene intentie van de samenwerkingsverbanden PO en VO is dat, conform de doelstellingen en de ambitie van passend onderwijs, gestreefd wordt naar een vergroting van de deelname van leerlingen met ondersteuningsvragen aan het regulier onderwijs.

De wet passend onderwijs geeft aan, dat de toelaatbaarheidsverklaring voor het speciaal onderwijs in principe eindigt op het moment van de afronding van het speciaal onderwijs.

Het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs moet vervolgens een toelaatbaarheidsverklaring verstrekken voor de toelating tot het voortgezet speciaal onderwijs.

Omdat het voor medewerkers van speciaal (basis) onderwijs lastig is in te schatten of een plaatsing binnen regulier voortgezet onderwijs mogelijk is of in de toekomst kan worden, wordt samenwerking ten behoeve van het voortgezet onderwijs advies gestimuleerd. De samenwerkingsverbanden PO en VO Waterland organiseren hiertoe jaarlijks een netwerk-professionalisering- bijeenkomst voor PO docenten van groep 7 en 8 en VO-onderbouw medewerkers. Commissies van begeleiding van speciaal onderwijs nodigen deskundigen uit van het VO om ze te helpen beoordelen welk schooladvies voor bepaalde typen leerlingen realistisch is. Bespreking van specifieke leerlingen gebeurt na toestemming van ouders met gebruikmaking van het onderwijskundig rapport. Een warme overdracht maakt bij plaatsing onderdeel uit van de standaardprocedure. Elke leerling die de overstap maakt vanuit het speciaal onderwijs in de regio Waterland en aanmelding bij VSO overweegt wordt aangemoedigd eerst kennis te maken op SG W.J. Bladergroen om te onderzoeken of plaatsing daar wellicht haalbaar is.

Uiteraard worden leerlingen in het (speciaal) basisonderwijs met extra ondersteuningsbehoeften in overleg met ouders ook 'warm overgedragen'.

Er zijn aanvullende aspecten voor het voortgezet speciaal onderwijs met betrekking tot het verwerven van toelaatbaarheidsverklaringen:

- Er zal, bij de overgang van primair naar voortgezet onderwijs, altijd een nieuwe toelaatbaarheidsverklaring moeten worden aangevraagd bij het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs;
- Soms vindt zij-instroom plaats, door plaatsing in het VSO van verhuisleerlingen, vanuit een ander samenwerkingsverband. Deze leerlingen hebben het wettelijke recht om in het ontvangende samenwerkingsverband geplaatst te worden op een VSO school. Wanneer de toelaatbaarheidsverklaring van deze leerling afloopt dan wordt een nieuwe verklaring aangevraagd bij het samenwerkingsverband VO waar de eerste verklaring is afgegeven. De kosten voor deze leerling blijven voor het oorspronkelijke samenwerkingsverband.

5. Kwaliteit

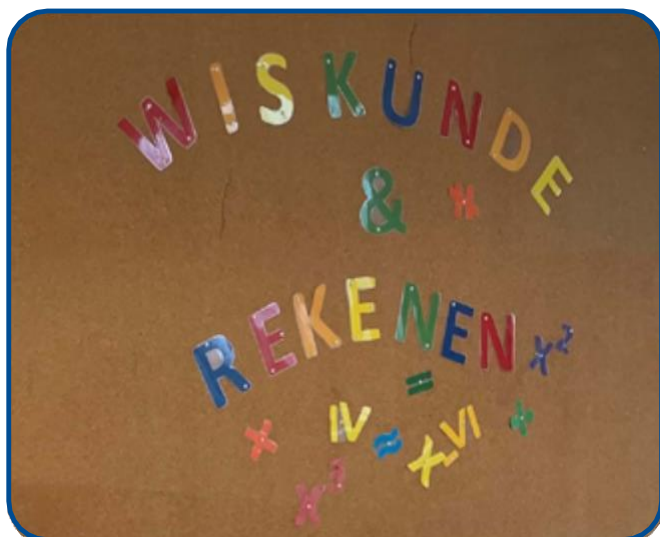
5.1 PRIVACY

Er is toestemming van ouders nodig voor bespreking van de leerling met voor de school externe hulpverleners, waaronder het samenwerkingsverband, en het inzetten van eventuele hulpverlening. De school heeft namelijk te maken met de Wet op de bescherming Persoonsgegevens en op aanvullende en specifieke wetgeving waaraan instellingen, zoals jeugdgezondheidszorg of leerplicht gebonden zijn. Het gaat hierbij vaak om gevoelige zaken, waarbij de opstelling en aanpak van ouders en de gezinssituatie in het geding kunnen zijn. Dat maakt het des te meer noodzakelijk dat hierover zeer zorgvuldig met ouders gecommuniceerd wordt, waarbij het belang van het kind steeds voorop zal staan en de bindende factor vormt. Alle scholen binnen het samenwerkingsverband beschikken over een privacyreglement. Hiervan wordt melding gemaakt in het schoolondersteuningsprofiel (SOP), de schoolgids of het schoolplan.

Het samenwerkingsverband heeft een eigen privacyverklaring. Deze is terug te vinden op de website van het samenwerkingsverband. Het delen van privacygevoelige informatie met het samenwerkingsverband vindt via Onderwijs Transparant plaats. Daarnaast heeft het samenwerkingsverband met de gemeenten, het MBO en het samenwerkingsverband PO het privacy convenant thuiszitters afgesloten en handelt hiernaar.

5.2 KLACHTEN EN BEZWAREN

In het kader van passend onderwijs is een aantal maatregelen genomen, in verband met beroep en bezwaar, inzake beslissingen over plaatsing en de ondersteuning van leerlingen.

Hieronder volgen de huidige regelingen.

Beroep en bezwaar binnen het samenwerkingsverband

De wet passend onderwijs regelt in artikel 17a, lid 13 dat ieder samenwerkingsverband een adviescommissie van deskundigen samenstelt. Deze commissie adviseert over bezwaarschriften, betreffende beslissingen van het samenwerkingsverband, over de toelaatbaarheid van leerlingen tot het voortgezet speciaal onderwijs. De adviescommissie sluit aan bij artikel 17a, lid 13 en is in overeenstemming met artikel 7:13 van de Algemene Wet Bestuursrecht. Vanwege de geringe schaalgrootte van het samenwerkingsverband is gekozen om samen met de samenwerkingsverbanden West-Friesland, Den Helder (Scholen aan Zee), Kennemerland-Noord en Zaanstad een gezamenlijke adviescommissie voor beroep en bezwaar in te richten. Het reglement adviescommissie voor beroep en bezwaar is in te zien en te downloaden op de website van het samenwerkingsverband.

Landelijke Arbitragecommissie Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs

De Arbitragecommissie beslecht geschillen binnen het samenwerkingsverband die betrekking hebben op de onderlinge verhoudingen, het beleid ten aanzien van de extra ondersteuning en de (verdeling van de) bekostiging daarvan.

Stichting onderwijsgeschillen

De stichting onderwijsgeschillen ondersteunt circa 25 commissies voor alle sectoren in het onderwijs. Onder andere ook de geschillencommissie passend onderwijs. Ouders kunnen bij deze commissie een geschil indienen als zij het bijvoorbeeld niet eens zijn met het vastgestelde ontwikkelingsperspectief, of met een besluit van een schoolbestuur om een leerling (niet) toe te laten.

Voor meer informatie zie <https://onderwijsgeschillen.nl/commissies>

5.3 KWALITEIT

Kwaliteit betreft enerzijds het goed functioneren en het op orde hebben van de processen en de organisatie binnen het samenwerkingsverband. In dit perspectief moet bijvoorbeeld gedacht worden aan een professionele planning & control en een kwaliteitscyclus zoals de 'PDCA-cyclus'. Anderzijds betreft het de kwaliteitscultuur in de dagelijkse onderwijspraktijk. Onderwijsprofessionals moeten steeds kiezen wat in een bepaalde situatie goed is voor een leerling. De professionele ruimte daartoe is niet vrijblijvend. Het vraagt de nodige expertise en ervaring, maar vooral ook reflectie en doorgaand leren om tot de beste kansen op goede onderwijsresultaten voor een leerling te komen.

De kwaliteitszorg binnen het samenwerkingsverband wordt steeds verder verbeterd, aan de hand van evaluaties en effectmetingen. Tevens is er een jaarverslag, een begroting en zijn er tussenrapportages. In de tussenrapportages en het jaarverslag is te lezen wat op grote lijnen de resultaten zijn: aantal thuiszittende leerlingen, voortijdig schoolverlaters, groei of krimp in het speciaal onderwijs en de financiële resultaten. Om iets te kunnen zeggen over de kwaliteit van passend onderwijs is het nodig om te investeren in onderzoek op welke wijze scholen de middelen voor passend onderwijs hebben ingezet en met welk resultaat. In verschillende regio's in Nederland wordt hiervoor gebruik gemaakt van een digitaal monitor systeem zoals Perspectief Op School. Omdat kosten die met een dergelijk systeem samenhangen niet gering zijn zal in de loop van de komende perioden gevolgd worden of en wat de meerwaarde van een dergelijke monitor, voor ons Samenwerkingsverband kan zijn.

Maar kwaliteit is niet enkel een systeem. Kwaliteit zit in al onze werkzaamheden. Door onszelf en elkaar steeds weer de vraag te stellen: 'Waar doen we het ook alweer voor?' beoordelen we onszelf en elkaar op of we het goed hebben gedaan. Dit geldt zowel voor alle professionals binnen het samenwerkingsverband alsook voor het netwerk van scholen en niet in de laatste plaats in de samenwerking met de gemeenten en jeugdhulp. We maken in deze samenwerking goede stappen, maar zijn er nog niet! Samen met de gemeenten, het samenwerkingsverband PO, het MBO en de jeugdzorg werken we toe naar integrale en gezamenlijk gedragen onderwijs-zorgarrangementen en naar de optimalisering van de onderlinge samenwerking, met als doel de passende ondersteuning te bieden aan elke leerling.

In het samenwerkingsverband zijn de volgende indicatoren voor de kwaliteitsborging vastgesteld:

- Alle leerlingen hebben toegang tot passende arrangementen, de toeleiding naar arrangementen is voor alle leerlingen beschikbaar, op basis van de vastgestelde ondersteuningsbehoefte;
- De middelen van het samenwerkingsverband worden doelmatig en maximaal ten behoeve van de ondersteuning van leerlingen ingezet;
- Via een jaarrekening en verantwoording wordt de inzet van middelen getoetst. Het samenwerkingsverband verantwoordt naast via de jaarrekening ook tussentijds via voortgangsrapportages;
- Kengetallen leerlingstromen en de maatregelen in het kader van voortijdig schoolverlaten worden jaarlijks verzameld en beschreven;
- Er is afstemming met Jeugdhulp, leidend tot een integrale aanpak, in aansluiting op de ontwikkeling in het sociaal domein van de gemeenten;
- Missie en visie zijn helder en toegankelijk opgesteld en gerelateerd aan de wetgeving op passend onderwijs. Deze zijn terug te vinden in het ondersteuningsplan en op de website van het samenwerkingsverband;
- Verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden van alle deelnemers aan het samenwerkingsverband zijn eenduidig omschreven.
- In het kader van horizontale verantwoording is de overlegstructuur binnen het samenwerkingsverband doelmatig en gericht op de realisatie van het beleid van het samenwerkingsverband. Naast de

overleggen met de directies van de scholen, het MBO, de MR, de OPR en de gemeenten.

- Er is een heldere en eenduidige procedure voor de toeleiding van leerlingen naar de extra ondersteuning, inclusief termijnen van vaststelling, beoordeling en bezwaar. Deze procedure is terug te vinden op de website van het samenwerkingsverband en wordt ten minste een keer per jaar besproken en geëvalueerd met de OCO's en de stuurgroep om te bezien of de procedure nog steeds aansluit bij de dagelijkse praktijk;
- De rol van ouders bij het aanvragen van een toelaatbaarheidsverklaring of een maatwerktraject is helder en toegankelijk verwoord. In beginsel is de school van herkomst van de leerling hiervoor verantwoordelijk. Op de website van het samenwerkingsverband wordt een apart deel opgenomen voor informatie aan ouders;
- Het interne toezicht wordt systematisch en planmatig uitgevoerd door het toezichthoudend deel van het bestuur (in de toekomst door de onafhankelijke RvT), op basis van een toezichtkader.
- De scholen geven in hun eigen beleidsdocumenten aan hoe zij de basisondersteuning vormgeven. Op het niveau van het samenwerkingsverband wordt elk schooljaar (onder leiding van een onafhankelijke voorzitter) een audit-visitatieronde georganiseerd waarbij vertegenwoordigers van scholen bij elkaar onderzoek doen naar hoe de basisondersteuning bij een ieder georganiseerd is. Hierbij geven de scholen elkaar advies en worden succesvolle aanpakken uitgewisseld.

5.4 COMMUNICATIE VANUIT HET SAMENWERKINGSVERBAND

Communicatie heeft een belangrijke plek binnen het beleid van het samenwerkingsverband. De communicatie van het samenwerkingsverband verloopt in de dagelijkse praktijk via (de schoolbesturen en) het management van de scholen. Het is aan het management van de scholen om het, door hun besturen gedragen, samenwerkingsverbandbeleid intern met het personeel te communiceren. Vanzelfsprekend heeft de directie van het samenwerkingsverband hierin ook een rol. In de stuurgroep vindt daarover afstemming plaats. De scholen informeren de ouders over hun ondersteuningsprofiel en de aanvullende ondersteuning van het samenwerkingsverband.

Het samenwerkingsverband publiceert een informatiekant (huis aan huis bezorgd) waarin lezers, ouders en leerlingen naast informatie ook de route naar ondersteuning en het loket VO van het samenwerkingsverband wordt aangeboden. Met advertenties in lokale bladen, stands op open dagen en flyers op openbare plaatsen worden ouders geïnformeerd over het ouder & jeugdsteunpunt. Daarnaast vormt de website van het samenwerkingsverband een belangrijk communicatiemiddel.

5.5 SAMENWERKING MET GEMEENTEN

Het samenwerkingsverband voert op overeenstemming gericht overleg (OOGO) met de gemeenten Purmerend-Beemster, Edam/Volendam, Landsmeer, Waterland, en het MBO onder meer over de aansluiting tussen onderwijs en zorg. In dit OOGO participeert naast het samenwerkingsverband VO en de wethouders onderwijs/zorg/sociale zaken vanuit de vijf genoemde gemeenten, ook de bestuurlijke vertegenwoordiging vanuit het samenwerkingsverband PO en het MBO.

5.6 SAMENWERKING MET HET SAMENWERKINGS- VERBAND PO WATERLAND EN HET MBO

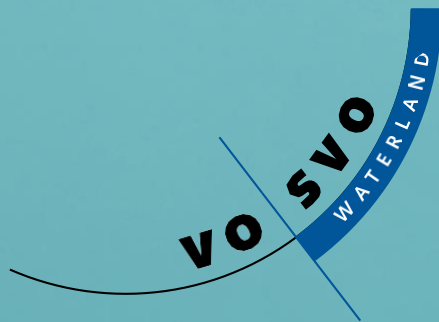
De directeur van het Samenwerkingsverband voert maandelijks (collegiaal) overleg met de directeur-bestuurder van het samenwerkingsverband-po. Thema's die op de agenda staan zijn onder meer de overstap van het PO naar het VO, de voorbereiding op het OOGO en de ontwikkeling van een regionale onderwijs-zorgagenda en (hoog)begaafdheid. De samenwerking met het MBO wordt maandelijks besproken binnen in een werkgroep vsv, waarin de beleidsmedewerkers van de organisaties deelnemen, gesprekstafels, en Zaanstreek-Waterland. De beleidsmedewerker van het samenwerkingsverband VO Waterland is tevens aanjager van het overstap dashboard VO-MBO voor de regio Zaanstreek Waterland en neemt deel aan themagroepen in het kader van de regionale monitor. De directeur van het samenwerkingsverband neemt samen met één van de aangesloten schoolbesturen VO deel aan het bestuurlijk overleg Zaanstreek Waterland en het breed-bestuurlijk overleg met portefeuillehouders en vertegenwoordiging van OC&W RMC-21 (agglomeratie Amsterdam).

6. Begrippenlijst

AVG	=	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BRON	=	Administratiesysteem t.b.v. registratie leerlingen bij de Dienst Uitvoering Onderwijs van de overheid
DUO	=	dienst uitvoering onderwijs
havo	=	hoger algemeen voorbereidend onderwijs
ISK	=	Internationale Schakel Klas
LWOO	=	leerwegondersteunend onderwijs
M@ZL	=	de naam van een beproefde methodiek voor een integrale aanpak van ziekteverzuim
MBO	=	middelbaar beroepsonderwijs
MDO	=	multidisciplinair overleg
MR	=	medezeggenschapsraad
NPO	=	Nationaal Plan Onderwijs
OC&W	=	Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
OOGO	=	op overeenstemming gericht overleg
OPR	=	ondersteuningsplanraad
PSG	=	Purmerendse scholengroep
PO	=	primair onderwijs
PrO	=	praktijkonderwijs
RvT	=	Raad van Toezicht
S(B)O	=	speciaal (basis) onderwijs
SOP	=	schoolondersteuningsprofiel
SWV	=	Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Waterland
TLV	=	toelaatbaarheidsverklaring
VO	=	voortgezet onderwijs
VMBO	=	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VSO	=	voortgezet speciaal onderwijs
VSV	=	vroegtijdig schoolverlater
vwo	=	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
WMS	=	Wet Medezeggenschap op Scholen

Bijlagen

1. Programma van eisen zoals geformuleerd door de overheid n.a.v. de evaluatie passend onderwijs 2020
2. Matrix basisondersteuning op de scholen
3. Zorgplicht, wanneer wel en wanneer niet
4. Karakterisering van de scholen en doelgroepscholen- voorzieningen binnen en buiten de regio
5. Voorbeeld checklist TLV aanvraag
6. Kengetallen
7. Meerjarenbegroting 2022-2026
8. Vangnetbepaling groeibekostiging gespecialiseerd onderwijs
9. Evaluatie activiteiten ondersteuningsplan 2018-2022
10. Doelen en verwachte impact

SAMENWERKINGSVERBAND VOORTGEZET ONDERWIJS WATERLAND

Bezoekadres:
Amperestraat 13 A, 1446 TP
Purmerend

VO Loket Waterland:
Postbus 890, 1440 AW Purmerend
Telefoonnummer: 0299 748 023
E-mail: loket@svvwaterland.nl

www.samenwerkingsverbandvowaterland.nl

Ondersteuningsplan 2022-2026

Versie: 13/04/2022